משנה · ראשונים · ברטנורא · סדר נזיקין

ברטנורא על משנה שבועות

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברטנורא על משנה שבועות

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברטנורא-על-משנה-שבועות/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 6
משנה ד 6
משנה ה 7
משנה ו 7
משנה ז 7
פרק ב 8
משנה א 8
משנה ב 8
משנה ג 9
משנה ד 9
משנה ה 9
פרק ג 9
משנה א 9
משנה ב 10
משנה ג 10
משנה ד 10
משנה ה 10
משנה ו 11
משנה ז 11
משנה ח 12
משנה ט 12
משנה י 12
משנה יא 12
פרק ד 12
משנה א 12
משנה ב 13
משנה ג 13
משנה ד 14
משנה ה 14
משנה ו 14
משנה ז 14
משנה ח 15
משנה ט 15
משנה י 15
משנה יא 15
משנה יב 15
משנה יג 15
פרק ה 16
משנה א 16
משנה ב 17
משנה ג 17
משנה ד 17
משנה ה 17
פרק ו 17
משנה א 17
משנה ב 18
משנה ג 18
משנה ד 19
משנה ה 19
משנה ו 20
משנה ז 20
פרק ז 21
משנה א 21
משנה ב 21
משנה ג 22
משנה ד 22
משנה ה 22
משנה ו 22
משנה ז 23

משנה ח 24
פרק ח 24
משנה א 24
משנה ב 25
משנה ג 25
משנה ד 25
משנה ה 25
משנה ו 25

פרק א

משנה א

שְׁבוּעוֹת שְׁתַּיִם. כְּתִיבֵי בְקַרָא בְהֶדְיָא (ויקרא ה) אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבַטֵּא בִשְׂפָתַיִם לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב. אֹכַל, לְהֵיטִיב. לֹא אֹכַל, לְהָרַע, שֶׁמְּעַנֶּה אֶת עַצְמוֹ. וְהוּא הַדִּין לְכָל דָּבָר שֶׁהוּא הֵן וְלָאו לְהַבָּא, דִּלְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב לְהַבָּא מַשְׁמַע:

שֶׁהֵן אַרְבַּע. יֵשׁ לְרַבּוֹת עוֹד שְׁתַּיִם אֲחֵרִים דְּלֹא כְתִיבֵי. וְהֵן, הֵן וְלָאו דִּלְשֶׁעָבַר. כְּמוֹ אָכַלְתִּי וְלֹא אָכַל, אוֹ לֹא אָכַלְתִּי וְאָכַל:

יְדִיעוֹת הַטֻּמְאָה. אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל דָּבָר טָמֵא (שם), הָאָמוּר בְּוַיִּקְרָא אֵצֶל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו:

שְׁתַּיִם. כְּתִיבֵי בְקַרָא. דִּכְתִיב (שם) וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא, מַשְׁמַע שֶׁנֶּעְלְמָה מִמֶּנּוּ טֻמְאָה וְעַל יְדֵי אוֹתוֹ הֶעְלֵם אָכַל בְּשַׂר קֹדֶשׁ, הֲרֵי אַחַת. אוֹ נִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ, הֲרֵי שְׁתַּיִם:

שֶׁהֵן אַרְבַּע. יֵשׁ לְרַבּוֹת עוֹד שְׁנַיִם חִיּוּבִים אֲחֵרִים. הֶעְלֵם קֹדֶשׁ, וְהֶעְלֵם מִקְדָּשׁ, וְזכוּר הוּא אֶת הַטֻּמְאָה:

יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת. הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, יָלְפִינַן מִקְּרָא מִן וַיָּצוֹ מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנָה וְגוֹ' (שמות לו), לֹא תַּפִּיקוּ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים:

שְׁתַּיִם. אַחַת לְעוֹמֶד בַּחוּץ וְהוֹשִׁיט יָדוֹ לִפְנִים וְנָטַל הַחֵפֶץ וְהוֹצִיאוֹ, וְאַחַת לְעוֹמֵד בִּפְנִים וְנָטַל הַחֵפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וְהוֹצִיאוֹ לַחוּץ:

שֶׁהֵן אַרְבַּע. יֵשׁ לְהוֹסִיף עוֹד שְׁתַּיִם דְּהַכְנָסָה, אַף עַל גַּב דְּלֹא כְתִיבֵי. שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהַקְּפִידָה תּוֹרָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת בְּהוֹצָאָה, כָּךְ הִקְפִּידָה עַל הַהַכְנָסָה. אַחַת לְעוֹמֵד בִּפְנִים וְהוֹצִיא יָדוֹ לַחוּץ וְנָטַל חֵפֶץ וְהִכְנִיס, וְאַחַת לְעוֹמֵד בַּחוּץ וְנָטַל חֵפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וְהוֹשִׁיטוֹ לִפְנִים וְהִנִּיחוֹ:

מַרְאוֹת נְגָעִים שְׁנַיִם. כְּתִיבֵי בַקְּרָא (ויקרא יג), שְׂאֵת וּבַהֶרֶת:

שֶׁהֵן אַרְבָּעָה. תּוֹלָדָה דִּשְׂאֵת וְתוֹלָדָה דְּבַהֶרֶת, דְּלֹא כְתִיבֵי בַּקְּרָא בְּהֶדְיָא:

משנה ב

שֶׁיֵּשׁ בָּהּ יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה. אֵידִיעוֹת הַטֻּמְאָה קַאֵי. וְאֵידֵי דְּזוּטְרֵי מִלֵּיהוּ מְפָרֵשׁ לְהוּ בָּרִישָׁא וַהֲדַר מְפָרֵשׁ שְׁבוּעוֹת דִּנְפִישֵׁי מִלֵּיהוּ. וִיצִיאוֹת וּמַרְאוֹת, כָּל חֲדָא וַחֲדָא מִפְּרָשָׁא בְּמַסֶּכֶת דִּידֵיהּ, לְהָכִי לֹא פָרְשִׁינְהוּ בְּהַאי מַסֶּכְתָּא. וְלֹא תְּנִינְהוּ הָכָא אֶלָּא מִשּׁוּם דְּדָמוּ לַהֲדָדֵי בְּשִׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע:

יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה. שֶׁיָּדַע שֶׁנִּטְמָא:

וִידִיעָה בַּסּוֹף. מִשֶּׁאָכַל אֶת הַקֹּדֶשׁ בְּהֶעְלֵם אוֹ נִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ בְּהֶעְלֵם וְיָצָא, נוֹדַע לוֹ שֶׁבְּטֻמְאָה אָכַל אוֹ בְּטֻמְאָה נִכְנַס:

וְהֶעְלֵם בֵּינְתַיִם. כְּשֶׁאָכַל אֶת הַקֹּדֶשׁ נֶעֱלְמָה מִמֶּנּוּ טֻמְאָה אוֹ קֹדֶשׁ, אוֹ נִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ וְנֶעֱלְמָה מִמֶּנּוּ טֻמְאָה אוֹ מִקְדָּשׁ:

הֲרֵי זֶה בָּעוֹלֶה וְיוֹרֵד. עוֹלֶה לֶעָנִי. עָשִׁיר מֵבִיא חַטַּאת בְּהֵמָה, וְעָנִי חַטַּאת הָעוֹף, וְדַל שֶׁבַּדַּלִּים עֲשִׂירִית הָאֵיפָה, וְהִיא מִנְחַת חוֹטֵא הָאֲמוּרָה בְּכָל מָקוֹם:

שָׁעִיר הַנַּעֲשֶׂה בִּפְנִים. שָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמֵּבִיא מִדָּמוֹ לִפְנִים:

תּוֹלֶה. לְהָגִין עָלָיו מִן הַיְסוּרִין:

עַד שֶׁיִּוָּדַע לוֹ. שֶׁאָכַל קֹדֶשׁ בְּטֻמְאָה וְיָבִיא קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד:

משנה ג

אֵין בָּהּ יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה. שֶׁלֹּא יָדַע בְּטֻמְאָה זוֹ מִימָיו, וְזֶה לֹא בָא לִכְלַל קָרְבָּן עוֹד לְעוֹלָם. שֶׁהֲרֵי אֵין קָרְבָּן בָּא אֶלָּא עַל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה:

שָׁעִיר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ. הַקָּרֵב בַּמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן בְּמוּסְפִין שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים:

וְיוֹם הַכִּפּוּרִים. עִצְמוֹ מְכַפֵּר עִם הַשָּׂעִיר:

שֶׁנֶּאֱמַר. בְּשָׂעִיר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ (במדבר כט) שָׂעִיר עִזִּים אֶחָד חַטַּאת מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפֻּרִים, וְחַטַּאת הַכִּפֻּרִים הוּא הַשָּׂעִיר הַנַּעֲשֶׂה בִּפְנִים, וְהִקִּישָׁן הַכָּתוּב, לְלַמֶּדְךָ שֶׁעַל מַה שֶּׁזֶּה מְכַפֵּר זֶה מְכַפֵּר. מַה פְּנִימִי אֵינוֹ בָא אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יְדִיעָה, וּמַאי נִיהוּ, יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה, כִּדְיָלְפִינַן מִקְרָא דִּכְתִיב לְכָל חַטֹּאתָם, דְּמַשְׁמַע לְאוֹתָם שֶׁיָּבְאוּ לִכְלַל חַטָּאת כְּשֶׁתִּהְיֶה לָהֶם יְדִיעָה בַּסּוֹף, וְאִי אֶפְשָׁר לָבֹא לִכְלַל חַטָּאת אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה לוֹ יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה, אַף שָׂעִיר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ אֵינוֹ מְכַפֵּר אֶלָּא עַל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יְדִיעָה, וּמַאי נִיהוּ, יְדִיעָה בַּסּוֹף וְלֹא בַּתְּחִלָּה דְּלֹא אָתְיָא לִכְלַל קָרְבָּן, וּמְכַפֵּר זֶה כַּפָּרָה גְּמוּרָה בְּלֹא תְלִיָּה:

משנה ד

שְׂעִירֵי הָרְגָלִים. בְּכָל הָרְגָלִים נֶאֱמְרוּ שְׂעִירֵי חַטַּאת בְּמוּסְפִין:

וּשְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים מְכַפְּרִים. דִּכְתִיב בִּשְׂעִיר רֹאשׁ חֳדָשׁ (שם כה) לְחַטָּאת לַה', חֵטְא שֶׁאֵין מַכִּיר בּוֹ אֶלָּא ה' שְׂעִיר זֶה יְהֵא מְכַפֵּר, וְהַיְנוּ שֶׁאֵין בּוֹ יְדִיעָה לֹא בַּתְּחִלָּה וְלֹא בַּסּוֹף. וּשְׂעִירֵי רְגָלִים יָלְפִינַן מִשְּׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּהֶקֵּשׁ, דִּשְׂעִיר הָוֶה מָצֵי לְמִכְתַּב בְּכֻלְּהוּ רְגָלִים, וְכָתַב וּשְׂעִיר, וְאו"ו מוֹסִיף עַל עִנְיָן רִאשׁוֹן, לְהַקִּישׁ שֶׁעַל מַה שֶּׁזֶּה מְכַפֵּר אַף מְכַפְּרִים:

כָּל הַשְּׂעִירִים כַּפָּרָתָן שָׁוָה. כָּל שְׂעִירֵי הַמּוּסָפִין, בֵּין שְׂעִירֵי רְגָלִים בֵּין שְׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ בֵּין שְׂעִיר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כַּפָּרָתָן שָׁוָה, שֶׁהֵם מְכַפְּרִין בֵּין עַל שֶׁאֵין בָּהּ יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה וְיֵשׁ בָּהּ יְדִיעָה בַּסּוֹף בֵּין עַל שֶׁאֵין בָּהּ יְדִיעָה לֹא בַּתְּחִלָּה וְלֹא בַּסּוֹף, בֵּין עַל טָהוֹר שֶׁאָכַל אֶת הַטָּמֵא, וְנִפְקָא מִנַּהּ לְטֻמְאָה שֶׁאֵרְעָה בֵּין זוֹ לְזוֹ. אֲבָל שָׂעִיר הַנַּעֲשֶׂה בִּפְנִים

בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לֹא נֶחְלְקוּ עָלָיו שֶׁהוּא תּוֹלֶה עַל שֶׁיֵּשׁ בָּהּ יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה וְאֵין בָּהּ יְדִיעָה בַּסּוֹף, כִּדְאָמְרִינַן:

הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. הַאי דַּהֲדַר נָקֵט לַהּ, מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְמֵימַר אָמְרוּ לוֹ מַהוּ שֶׁיִּקָּרְבוּ זֶה בָּזֶה:

מַהוּ שֶׁיִּקָּרְבוּ. אִם אָבַד שָׂעִיר שֶׁהֻפְרַשׁ לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְנִתְכַּפְּרוּ בְּאַחֵר, וְנִמְצָא זֶה בָּרֶגֶל אוֹ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, מַהוּ שֶׁיִּקָּרֵיב לְשֵׁם שְׂעִירוֹ שֶׁל יוֹם:

אָמְרוּ לוֹ הוֹאִיל וְאֵין כַּפָּרָתָן שָׁוָה. רַבִּי מֵאִיר הוּא דְּקָאָמַר לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּשִׁלְמָא אִי אָמְרִתְּ כֻּלָּן כַּפָּרָתָם שָׁוָה, יִקָּרֵב, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּן כַּפָּרָה אַחַת הֵן מְכַפְּרִים, אֶלָּא לְדִידְךָ, זוֹ שֶׁהֻפְרְשָׁה לְכַפֵּר עַל שֶׁאֵין בָּהּ יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה וְיֵשׁ בָּהּ יְדִיעָה בַּסּוֹף, הֵיאַךְ יִקָּרֵב בָּרֶגֶל לְכַפֵּר עַל שֶׁאֵין בָּהּ יְדִיעָה לֹא בַּתְּחִלָּה וְלֹא בַּסּוֹף, אוֹ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ לְכַפֵּר עַל הַטָּהוֹר שֶׁאָכַל אֶת הַטְּמֵא:

לְכַפֵּר עַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו. וְכֵיוָן דְּבָזֶה שָׁוִין, אַף עַל פִּי שֶׁכַּפָּרָתָן חֲלוּקוֹת יָכוֹל הוּא לְקָרֵב:

משנה ה

מִשְּׁמוֹ. שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן. וּסְתָם רַבִּי שִׁמְעוֹן הוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי:

משנה ו

וְעַל זְדוֹן טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְכוּ'. סְתָמָא דְתַלְמוּדָא נָקֵיט לַהּ:

שָׂעִיר הַנַּעֲשֶׂה בְּפָנִים וְיוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר. דִּכְתִיב (ויקרא טז) וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם, וּפְשָׁעִים אֵלּוּ מְרִדִים:

הַחֲמוּרוֹת וְהַקַּלּוֹת וְכוּ'. כֻּלַּהּ מַתְנִיתִין מִפָּרְשָׁא בַּגְּמָרָא הָכִי, בֵּין קַלּוֹת בֵּין חֲמוּרוֹת בֵּין שֶׁעָשָׂאָן בְּמֵזִיד בֵּין שֶׁעָשָׂאָן בְּשׁוֹגֵג, אוֹתָן שֶׁעָשָׂאָן בְּשׁוֹגֵג בֵּין נוֹדַע לוֹ סְפֵקָן בֵּין לֹא נוֹדַע לוֹ סְפֵקָן, כְּלוֹמַר בֵּין נוֹדַע לוֹ שֶׁבָּא לְיָדוֹ סְפֵק חֵלֶב וַאֲכָלוֹ בֵּין שֶׁלֹּא נוֹדַע לוֹ שֶׁבָּא לְיָדוֹ סְפֵק חֵלֶב. וְאֵלּוּ הֵן קַלּוֹת, עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. וְאֵלּוּ הֵן חֲמוּרוֹת, כְּרֵתוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין:

משנה ז

אֶחָד יִשְׂרָאֵל וְאֶחָד כֹּהֲנִים. הָכִי קָאָמַר, אֶחָד יִשְׂרָאֵל וְאֶחָד כֹּהֲנִים וְאֶחָד כֹּהֵן מָשׁוּחַ מִתְכַּפְּרִים בְּשָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ בִּשְׁאָר עֲבֵרוֹת, וְאֵין חִלּוּק בֵּינֵיהֶן:

אֶלָּא שֶׁדָּם הַפָּר מְכַפֵּר עַל הַכֹּהֲנִים עַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו. כָּל מַה שֶּׁשָּׂעִיר הַפְּנִימִי מְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, דְּהֵינוּ תְּלַיִת יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁיֵּשׁ בָּהּ יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה וְאֵין בָּהּ יְדִיעָה בַּסּוֹף וּזְדוֹן טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו, וְכֵן כַּפֶּרֶת שָׂעִיר הַחִיצוֹן פָּרוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל הַקָּרֵב בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר עַל הַכֹּהֲנִים:

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כְּשֵׁם. שֶׁאַתָּה מוֹדֶה בְּדַם הַשָּׂעִיר הַפְּנִימִי שֶׁמְּכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל כַּפָּרָתוֹ בְּלֹא שׁוּם וּדּוּי, שֶׁאֵין וּדּוּי בַּשָּׂעִיר הַפְּנִימִי אֶלָּא בַּשָּׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ, כָּךְ דַּם הַפָּר בְּלֹא שׁוּם וּדּוּי מְכַפֵּר עַל הַכֹּהֲנִים עַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו. אַיְתַר לֵיהּ וּדּוּיוֹ שֶׁל פַּר בְּמָקוֹם וּדּוּי שֶׁל שָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ לְכַפֵּר עַל הַכֹּהֲנִים בִּשְׁאָר עֲבֵרוֹת, וְאֵין לָהֶם כַּפָּרָה בַּשָּׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ:

פרק ב

משנה א

יְדִיעוֹת הַטֻּמְאָה. נִטְמָא וְיָדַע שֶׁנִּטְמָא. בְּשִׁעַת טֻמְאָה אוֹ אַחֲרֵי כֵן:

נֶעֱלָמָה מִמֶּנּוּ טֻמְאָה. וְעַל יְדֵי אוֹתוֹ הֶעְלֵם אָכַל קֹדֶשׁ, הֲרֵי אַחַת. וְנִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ, הֲרֵי שְׁתַּיִם. דִּכְתִיב וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא, מַשְׁמַע שֶׁנִּתְעַלְּמָה מִמֶּנּוּ טֻמְאָה. וּלְפִי שֶׁאֵינוֹ חַיָּב עָלֶיהָ אֶלָּא אִם כֵּן יָדַע בַּתְּחִלָּה שֶׁנִּטְמָא וְאַחַר כָּךְ נֶעֱלְמָה מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם הָכִי קָרֵי לַהּ יְדִיעוֹת:

נֶעֱלַם מִמֶּנּוּ הַמִּקְדָּשׁ. אוֹ הַמִּקְדָּשׁ, וְאָכַל קֹדֶשׁ אוֹ נִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ, וְזָכוּר לַטֻּמְאָה. הֲרֵי שְׁתַּיִם אֲחֵרוֹת דְּלֹא כְתִיבִי:

נֶעֱלַם מִמֶּנּוּ זֶה וָזֶה. אֵינוֹ מִמִּנְיַן הַיְדִיעוֹת, אֶלָּא הָא קָמַשְׁמַע לָן דְּאַף עַל גַּב דְּבִשְׁעַת אֲכִילַת קֹדֶשׁ אוֹ כְּנִיסַת מִקְדָּשׁ אֵינוֹ זָכוּר לֹא לַטֻּמְאָה וְלֹא לַקֹּדֶשׁ, חַיָּב קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד:

משנה ב

אֶחָד הַנִּכְנָס לָעֲזָרָה. רִאשׁוֹנָה:

וְאֶחָד הַנִּכְנָס לַתּוֹסֶפֶת. שֶׁהוֹסִיפוּ עָלֶיהָ אַחֲרֵי כֵן:

שֶׁאֵין מוֹסִיפִין וְכוּ'. לְפִיכָךְ הִיא קְדוּשָּׁה כָּרִאשׁוֹנָה:

אֶלָּא בְּמֶלֶךְ. דְּאָמַר קְרָא (שמות כה) כֹּכֹל אֲשֶׁר אֲנִי מַרְאֶה אוֹתְךָ אֵת תַּבְנִית הַמִּשְׁכָּן וְאֵת תַּבְנִית כָּל כֵּלָיו וְכֵן תַּעֲשׂוּ, קְרָא יְתֵרָא הוּא לְמִדְרַשׁ לְדוֹרוֹת. וּבִימֵי מֹשֶׁה הוּא מֶלֶךְ וְנָבִיא וְאָחִיו כֹּהֵן גָּדוֹל וְהָיוּ שָׁם אוּרִים וְתֻמִּים וְשִׁבְעִים זְקֵנִים, אַף לְדוֹרוֹת כֵּן:

וּבְשִׁתֵּי תּוֹדוֹת. בִּשְׁנֵי לְחֶמֵי תּוֹדָה. וְהָיוּ נוֹשְׂאִים אוֹתָן בְּהֶקֵּף סָבִיב עַד סוֹף הַגְּבוּל שֶׁמְּקַדְּשִׁים, וְשָׁם אוֹכְלִים הָאַחַת וְשׁוֹרְפִים הַשְּׁנִיָּה, וְעַל פִּי נָבִיא נֶאֱכֶלֶת וְעַל פִּי נָבִיא נִשְׂרֶפֶת. וְהֵינוּ דִתְנַן הַפְּנִימִית נֶאֱכֶלֶת וְהַחִיצוֹנָה נִשְׂרֶפֶת. וּמִנְחָמְיָה בֶּן חֲכַלְיָה גָּמַר, דִּכְתִיב בֵּיהּ (נחמיה יב) וַאֲעַמִּידָה שְׁתֵּי תּוֹדוֹת גְּדוֹלוֹת:

וּבְשִׁיר. הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים אֲרוֹמִמְךָ ה' כִּי דִלִּיתָנִי (תהלים ל). וּבַיִת שֵׁנִי אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם לֹא מֶלֶךְ וְלֹא אוּרִים וְתֻמִּים, הַקְּדֻשָּׁה שֶׁקִּדְּשׁ שְׁלֹמֹה הַבַּיִת בָּרִאשׁוֹנָה קְדֻשָּׁה לְשָׁעָתָהּ וְקְדֻשָּׁה לֶעָתִיד לָבֹא. וַעֲבוֹדָה דִּנְחָמְיָה בֶּן חֲכַלְיָה לְזֵכֶר בְּעָלְמָא הֲוָה:

משנה ג

נִטְמָא בָעֲזָרָה. וְיָדַע שֶׁנִּטְמָא, וְהִשְׁתַּחֲוָה בְּהֶעְלֵם זֶה כְּלַפֵּי פְּנִים, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא שָׁהָה. אוֹ הִשְׁתַּחֲוָה כְּלַפֵּי חוּץ, וְהוּא דְּשָׁהָה כְּדֵי הִשְׁתַּחֲוָאָה. וְשִׁעוּר הִשְׁתַּחֲוָיָה הִיא כְּדֵי שֶׁיִּקָּרֵא אָדָם פָּסוּק זֶה בְּיִשּׁוּב, וַיִּכְרְעוּ אַפַּיִם אַרְצָה עַל הָרִצְפָּה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְהוֹדוֹת [וְהוֹדוֹת] לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וְהוּא פָּסוּק בְּדִבְרֵי הַיָּמִים (ב ז):

אוֹ שֶׁבָּא לוֹ בָאֲרֻכָּה. שֶׁיָּצָא לוֹ דֶּרֶךְ אֲרֻכָּה שֶׁיֵּשׁ קְצָרָה מִמֶּנּוּ לָצֵאת, וַאֲפִלּוּ לֹא שָׁהָה תְּחִלָּה, חַיָּב:

וּבַקְּצָרָה פָּטוּר. הֵיכָא דְּלֹא הִשְׁתַּחֲוָה וְלֹא שָׁהָה, וְיָצָא לוֹ דֶּרֶךְ קְצָרָה, פָּטוּר:

זוֹ הִיא מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ. דְּיֵשׁ כָּאן וִיתּוּר מִן הַמַּחֲנֶה כָּל טָמֵא:

שֶׁאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ. בֵּית דִּין, פַּר הֶעְלֵם דָּבָר. שֶׁאִם שָׁגְגוּ וְטָעוּ בְּהוֹרָאָה זוֹ, וְהוֹרוּ לוֹ שֶׁיֵּצֵא בָּאֲרֻכָּה, אֵין מְבִיאִין עַל שִׁגְגַת הוֹרָאָה זוֹ פַּר הֶעְלֵם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר:

משנה ד

וְאֵיזוֹ הִיא מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁבַּנִּדָּה. שֶׁדּוֹמָה לְזוֹ שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ, שֶׁאֵרַע לוֹ הַטֻּמְאָה מִשֶּׁבָּא בְהֶתֵּר לְיֵדֵי כְּנִיסָה, אִם שָׁגְגוּ בֵּית דִּין בְּהוֹרָאָה זוֹ חַיָּבִים עָלֶיהָ פַּר הֶעְלֵם דָּבָר:

הָיָה מְשַׁמֵּשׁ עִם הַטְּהוֹרוֹת. שֶׁנִּכְנַס בְּהֶתֵּר וְאָמְרָה לוֹ נִטְמֵאתִי עַכְשָׁיו, וּפָרַשׁ מִיָּד בְּקֹשִׁי הָאֲבָר, חַיָּב. אֶלָּא יַעֲמֹד בְּלֹא דִּישָׁה עַד שֶׁיָּמוּת הָאֵבָר וְיִפְרֹשׁ בְּלֹא קֹשִׁי. וְזֶהוּ הָעֲשֵׂה שֶׁבַּנִּדָּה:

משנה ה

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר הַשֶּׁרֶץ וְנֶעֱלַם. דְּאָמַר קְרָא (ויקרא ה) אוֹ בְּנִבְלַת שֶׁרֶץ טָמֵא וְנֶעֱלַם מִמֶּנּוּ, וּקְרָא יְתֵרָא הוּא, דְּהָא לְעֵיל כְּתִיב אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל דָּבָר טָמֵא, וְשֶׁרֶץ בִּכְלַל דָּבָר טָמֵא הוּא, אֶלָּא לְלַמֶּדְךָ שֶׁאִם יָדַע שֶׁנִּטְמָא וַדַּאי וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם בְּשֶׁרֶץ אִם בִּנְבֵלָה אֵינוֹ חַיָּב קָרְבָּן אִם אָכַל קֹדֶשׁ עַד שֶׁתְּהֶיֶה לוֹ יְדִיעָה בַּתְּחִלָּה אִם בְּשֶׁרֶץ נִטְמָא אוֹ בִנְבֵלָה נִטְמָא. וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר, דְּכֵיוָן דְּיָדַע וַדַּאי שֶׁנִּטְמָא אַף עַל גַּב דְּלֹא אִתְבְּרִירָא לֵיהּ הַטֻּמְאָה שֶׁנִּטְמָא אִם בְּשֶׁרֶץ אוֹ בִנְבֵלָה, חַיָּב. וְתַרְוַיְהוּ פְּטְרֵי עַל הֶעְלֵם מִקְדָּשׁ. וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל מְחַיֵּב. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל:

פרק ג

משנה א

שְׁבוּעוֹת שְׁתַּיִם. שֶׁאֹכַל וְשֶׁלֹּא אֹכַל. הֵם הַשְּׁתַּיִם הַמְפֹרָשׁוֹת, דִּכְתִיב (ויקרא ה) לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב, דְּמַשְׁמַע לְהַבָּא. לֹא אֹכַל, לְהָרַע. אֹכַל, לְהֵיטִיב:

שֶׁאָכַלְתִּי וְשֶׁלֹּא אָכַלְתִּי. הֵם הַשְּׁתַּיִם הַנּוֹסָפוֹת מִמִּדְרַשׁ חֲכָמִים:
מְדַבֵּר וּמֵבִיא קָרְבָּן. בִּשְׁבִיל בִּטּוּל דִּבּוּרוֹ. וְכֵיוָן דְּמִשּׁוּם בִּטּוּל דִּבּוּרוֹ הוּא, אַף זֶה בִּטּוּל דִּבּוּרוֹ הוּא. שֶׁהָאוֹמֵר לֹא אֹכַל, דַּעְתּוֹ לֶאֱסֹר עַצְמוֹ בְּכָל שֶׁהוּא:
שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֹכַל וְאָכַל וְשָׁתָה. אַף עַל גַּב דְּשְׁתִיָּה בִּכְלַל אֲכִילָה אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אַחַת, דַּהֲוֵי לֵיהּ כְּאוֹכֵל וְחוֹזֵר וְאוֹכֵל בְּהֶעְלֵם אֶחָד:
שֶׁלֹּא אֹכַל וְשֶׁלֹּא אֶשְׁתֶּה. הָוֵו לְהוּ שְׁתֵּי שְׁבוּעוֹת. וְאַף עַל גַּב דְּמִכִּי אָמַר לֹא אֹכַל אִתְּסַר לֵיהּ בִּשְׁתִיָּה, דִּשְׁתִיָּה בִּכְלַל אֲכִילָה, וְכִי הֲדַר וְאָמַר תּוּ לֹא אֶשְׁתֶּה הֲוָה לָן לְמֵימַר דְּאֵין שְׁבוּעָה חָלָה עַל שְׁבוּעָה, שְׁאנֵי הָכָא, כֵּיוָן דְּאָמַר בְּרֵישָׁא לֹא אֹכַל וַהֲדַר אָמַר לֹא אֶשְׁתֶּה גַּלֵּי דַּעְתֵּיהּ דְּהַהִוא אֲכִילָה דְּאָמַר בְּרֵישָׁא אֲכִילָה גְּרִידְתָא הִיא:

משנה ב

חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. מִדְּקָאָמַר פַּת וּפַת עַל כָּל מִין וָמִין, שְׁמַע מִנַּהּ לְחַלֵּק. דְּאִי לֶאֱסֹר עָלָיו מִינִים הַלָּלוּ וְתוּ לֹא, הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר פַּת חִטִּים וְכֵן שֶׁל שְׂעֹרִים וְכֵן שֶׁל כֻּסְמִין:

משנה ג

שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֶשְׁתֶּה יַיִן וְשֶׁמֶן וּדְבַשׁ. בַּגְּמָרָא מוֹקֵי לַהּ כְּגוֹן שֶׁהָיָה חֲבֵרוֹ מְסָרֵב בּוֹ וְאוֹמֵר לוֹ בֹּא וּשְׁתֵה עִמִּי יַיִן וְשֶׁמֶן וּדְבַשׁ. הָיָה לוֹ לוֹמַר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֶשְׁתֶּה עִמְּךָ וְתוּ לֹא, דְּכִי אִשְׁתְּבַע, אַמַּאי דְּמְסָרֵב בּוֹ אִשְׁתְּבַע, יַיִן וְשֶׁמֶן וּדְבַשׁ לְמָה לִי, שְׁמַע מִנַּהּ לְחַלֵּק:

משנה ד

וְאָכַל נְבֵלוֹת חַיָּב. דְּרָאוּיִין לַאֲכִילָה הֵן אִי לָאו דְּרַחֲמָנָא אַסְרִינְהוּ:
רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. דְּמֶשְׁבָּע וְעוֹמֵד הוּא עֲלֵיהֶם. וּפְלִגְתָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְתַנָּא קַמָּא בְּכוֹלֵל דְּבָרִים הַמַּתְרִים עִם דְּבָרִים הָאֲסוּרִים, כְּגוֹן בְּאוֹמֵר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֹכַל שְׁחוּטוֹת וּטְרֵפוֹת. תַּנָּא קַמָּא סָבַר מִגּוֹ דְּחָיְלָא שְׁבוּעָה אַשְּׁחוּטוֹת חָיְלָא נַמִּי אַטְּרֵפוֹת, דְּאִסּוּר חָל עַל אִסּוּר בְּאִסּוּר כּוֹלֵל. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר אֵין אִסּוּר חָל עַל אִסּוּר בְּאִסּוּר כּוֹלֵל. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:
אִשְׁתּוֹ אֲסוּרָה. שֶׁהֲרֵי אֹכֶל אֲכָלִים. וַאֲפִלּוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. דְּטַעֲמָא דְּפָטוּר בְּקַמַּיְתָא לְאוֹ מִשּׁוּם דְּלָאו בְּנֵי אֲכִילָה נִינְהוּ, אֶלָּא שֶׁאֵין שְׁבוּעָה חָלָה עַל דָּבָר אִסּוּר:

משנה ה

וְאֶחָד דְּבָרִים שֶׁל אֲחֵרִים. כְּדִמְפָרֵשׁ שֶׁאֶתֵּן לִפְלוֹנִי:
שֶׁאֵין בָּהֶן מַמָּשׁ. תְּרֵי גַּוְנֵי מַשְׁמַע, כְּגוֹן שֵׁנָה, וּמַשְׁמַע שֶׁאֵין בָּהֶם הֲנָאָה כְּגוֹן שֶׁאָזַרְתִּי צְרוֹר לַיָּם:

מֵרִבּוּי הַכָּתוּב. לְכָל אֲשֶׁר יִבַּטֵּא הָאָדָם. וּפְלֶגְתָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, דְּרַבִּי עֲקִיבָא דָּרִישׁ בְּכָל הַתּוֹרָה רִבּוּיֵי וּמִעוּטֵי, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דָּרִישׁ כְּלָלֵי וּפְרָטֵי. רַבִּי עֲקִיבָא דָּרִישׁ אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע רִבָּה, לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב מֵעַט, לְכָל אֲשֶׁר יִבַּטֵּא חָזַר וְרִבָּה. רִבָּה וּמֵעַט וְרִבָּה, רִבָּה הַכֹּל. מַאי רִבָּה, רִבָּה כָּל מִלֵּי לְשֶׁעָבַר כִּלְהַבָּא. וּמַאי מֵעַט, מֵעַט דְּבַר מִצְוָה. וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דָּרִישׁ אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע כְּלָל, לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב פְּרָט, לְכֹל אֲשֶׁר יִבַּטֵּא חָזַר וְכָלַל. כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט, מַה הַפְּרָט מְפֹרָשׁ לְהַבָּא, אַף כֹּל לְהַבָּא. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

משנה ו

נִשְׁבַּע לְבַטֵּל אֶת הַמִּצְוָה וְכוּ' פָּטוּר. מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּטּוּי. אֲבָל לוֹקֶה הוּא מִשּׁוּם שְׁבוּעַת שָׁוְא:

שֶׁהָיָה בַּדִּין שֶׁיִּהְיֶה חַיָּב כְּדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא. כְּלוֹמַר שֶׁאִלּוּ לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא הוּא חַיָּב מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּטּוּי, שֶׁהָיָה רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר מָה אִם הָרְשׁוּת וְכוּ':

שֶׁלֹּא עָשָׂה בָּהּ לָאו כְּהֵן. וּקְרָא כְּתִיב לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב, דְּמַשְׁמַע דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הֵן וְלָאו. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא:

משנה ז

שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֹכַל כָּכָר זוֹ שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֹכֲלֶנָּה. טַעֲמָא דְּאָמַר שֶׁלֹּא אֹכַל וְהָדַר אָמַר שֶׁלֹּא אֹכֲלֶנָּה הוּא דְּאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אַחַת, שֶׁאֵין שְׁבוּעָה חָלָה עַל שְׁבוּעָה. אֲבָל אָמַר תְּחִלָּה שֶׁלֹּא אֹכֲלֶנָּה וְהָדַר אָמַר שֶׁלֹּא אֹכַל וַאֲכָלָהּ כֻּלָּהּ חַיָּב שְׁתַּיִם, דְּכִי אָמַר שֶׁלֹּא אֹכֲלֶנָּה אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיֹּאכַל כֻּלָּהּ, וְכִי הֲדַר אֲמַר שֶׁלֹּא אֹכַל כֵּיוָן שֶׁאָכַל מִמֶּנָּה כַּזַּיִת חַיָּב, הִלְכָּךְ הַשְׁבוּעָה הָאַחֲרוֹנָה חִילָּא, וּמְחַיֵּב כִּי אָכֵיל מִנַּהּ כַּזַּיִת, וְכִי הֲדַר אָכַל כֻּלָּהּ מְחַיֵּב מִשּׁוּם שְׁבוּעָה רִאשׁוֹנָה:

שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֹכֲלֶנָּה שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֹכֲלֶנָּה. אַף עַל גַּב דְּמַשְׁבּוּעָה שֶׁלֹּא אֹכֲלֶנָּה שְׁנִיָּה שְׁמָעִינַן דְּאֵין שְׁבוּעָה חָלָה עַל שְׁבוּעָה, תָּנָא לָן שְׁבוּעָה שְׁלִישִׁית לְאַשְׁמוּעִינַן דְּחִיּוּבָא הוּא דְּלֵיכָּא אַשְׁבּוּעוֹת בָּתְרֵיתָא, הָא שְׁבוּעוֹת הֵן וְלֹא יָצְאוּ לְבַטָּלָה, וְאִם יִמְצְאוּ מָקוֹם יָחוּלוּ, שֶׁאִם נִשְׁאַל לְחָכָם עַל הָרִאשׁוֹנָה עָלְתָה שְׁנִיָּה תַּחְתֶּיהָ וְנֶאֱסַר בַּדָּבָר מִשּׁוּם שְׁבוּעָה שְׁנִיָּה, וְכֵן אִם נִשְׁאַל עַל הַשְּׁתַּיִם חָלָה הַשְּׁלִישִׁית. לְפִי שֶׁהֶחָכָם עוֹקֵר הַנֶּדֶר מֵעִקָּרוֹ וְהָוֵי כְּמִי שֶׁלֹּא נָדַר וְחָלָה הַשְּׁנִיָּה לְמַפְרֵעַ, שֶׁהֲרֵי הָרִאשׁוֹנָה כְּמִי שֶׁאֵינָהּ הוֹאִיל וְנִשְׁאַל עָלֶיהָ, וְכֵן כְּשֶׁנִּשְׁאַל עַל הַשְּׁתַּיִם הֲרֵי כְּאִלּוּ אֵינָם וְחָלָה הַשְּׁלִישִׁית לְמַפְרֵעַ:

משנה ח

אִם לֹא רָאִיתִי גָּמָל פּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר. כְּלוֹמַר יֵאָסְרוּ כָּל פֵּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עָלַי אִם לֹא רָאִיתִי וְכוּ':
נָחָשׁ כְּקוֹרַת בֵּית הַבַּד. כְּתַבְנִית קוֹרַת בֵּית הַבַּד וְצוּרָתָהּ. דְּאִלּוּ כָּעֳבִי קוֹרַת בֵּית הַבַּד לֹא הָוֵי שְׁבוּעַת שָׁוְא, דְּאִיכָּא טוּבָא:
שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא נְעִידֶךָּ. בְּטוּל מִצְוָה הִיא, דְּהָא חַיָּב לְהָעִיד שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ה) אִם לוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ:

משנה ט

אֲכָלָהּ עֲבַר עַל שְׁבוּעַת שָׁוְא. הָכִי קָאָמַר, אֲכָלָהּ, עָבַר עַל שְׁבוּעַת שָׁוְא לְחוּדָא. לֹא אֲכָלָהּ, עָבַר אַף אַשְׁבוּעַת בְּטוּי. דְּמִכִּי נִשְׁבַּע שֶׁאֹכַל כָּכָר זוֹ חַיָּב לְאָכְלָהּ, וְכִי הֲדַר נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יֹאכְלֶנָּה הֲרֵי נִשְׁבַּע לְבַטֵּל אֶת הַמִּצְוָה, וְלוֹקֶה מִשּׁוּם שְׁבוּעַת שָׁוְא בֵּין יֹאכַל בֵּין לֹא יֹאכַל, וְאִי לֹא אָכֵיל לָהּ חַיָּב שְׁתַּיִם, מִשּׁוּם שְׁבוּעַת שָׁוְא וְאַף מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בְּטוּי:

משנה י

בַּאֲנָשִׁים וּבְנָשִׁים. אַיְדֵי דְּבָעֵי לְמִתְנֵי שְׁבוּעַת הָעֵדוּת נוֹהֶגֶת בַּאֲנָשִׁים וְלֹא בְּנָשִׁים כּוּ' תְּנָא בִּשְׁבוּעַת בְּטוּי שֶׁנּוֹהֶגֶת בְּכָל אֵלּוּ:
בִּרְחוֹקִים וּבִקְרוֹבִים. כְּגוֹן שֶׁאֶתֵּן לִפְלוֹנִי, בֵּין רָחוֹק בֵּין קָרוֹב:
בִּכְשֵׁרִים וּבִפְסוּלִים. בְּכָשֵׁר לְעֵדוּת וּפָסוּל:
מִפִּי עַצְמוֹ. שֶׁהוֹצִיא הוּא שְׁבוּעָה מִפִּיו. אֲבָל אִם הִשְׁבִּיעוּהוּ אֲחֵרִים אָכַלְתָּ וְלֹא אָכַלְתָּ, וְאָמַר לֹא אָכַלְתִּי וְאָכַל אוֹ לְהֶפֶךְ, פָּטוּר אִם לֹא עָנָה אָמֵן. וְאִם עָנָה אָמֵן אַחַר שֶׁהִשְׁבִּיעוֹ חֲבֵרוֹ, הָוֵי כְּנִשְׁבָּע מִפִּי עַצְמוֹ וְחַיָּב:

משנה יא

שְׁבוּעַת שָׁוְא כּוּ' בִּרְחוֹקִים וּבִקְרוֹבִים. נִשְׁבַּע עַל אִישׁ שֶׁהוּא אִשָּׁה, בֵּין רָחוֹק בֵּין קָרוֹב:
אַחַת זוֹ וְאַחַת זוֹ. אַחַת שְׁבוּעַת שָׁוְא וְאַחַת שְׁבוּעַת בְּטוּי, מֻשְׁבָּע מִפִּי אֲחֵרִים חַיָּב בִּדְעָנֵי אָמֵן:

פרק ד

משנה א

שְׁבוּעַת הָעֵדוּת. נוֹהֶגֶת בַּאֲנָשִׁים וְלֹא בְּנָשִׁים. דִּכְתִיב (ויקרא ה) וְהוּא עֵד, בְּרָאוּי לְהָעִיד הַכָּתוּב מְדַבֵּר, וְאִשָּׁה אֵינָהּ רְאוּיָה לְהָעִיד, דִּכְתִיב (דברים יט) וְעָמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים, אֲנָשִׁים וְלֹא נָשִׁים. וְהַהוּא קְרָא בְּעֵדִים הוּא דִכְתִיב, נָאֱמַר כָּאן שְׁנַיִם וְנֶאֱמַר לְהַלָּן שְׁנַיִם, עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים (שם יז):

וְלֹא בְקָרוֹבִים. דִּפְסוּלֵי עֵדוּת נִינְהוּ, דִּכְתִיב (שם כד) לֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים, בְּעֵדוּת בָּנִים. וְהוּא הַדִּין לִשְׁאָר קְרוֹבִים:

וְלֹא בִּפְסוּלִים. כְּגוֹן חַיָּבֵי מִיתוֹת וְחַיָּבֵי מַלְקִיּוֹת וְגַזְלָן, דְּאִקְּרוּ רְשָׁעִים, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה אַל תָּשֶׁת רָשָׁע עֵד:

וְאֵינָהּ נוֹהֶגֶת אֶלָּא בָרְאוּיִין לְהָעִיד. לַאֲפוֹקֵי מֶלֶךְ שֶׁאֵינוֹ מֵעִיד, וְהַפְּסוּלִים לְעֵדוּת מִדְּרַבָּנָן כְּגוֹן מְשַׁחֲקֵי בְקֻבְיָא וּמַפְרִיחֵי יוֹנָה:

בִּפְנֵי בֵית דִּין וְשֶׁלֹּא בִּפְנֵי בֵית דִּין מִפִּי עַצְמוֹ. אִם מִפִּי עַצְמוֹ נִשְׁבַּע שְׁבוּעָה שֶׁאֵינִי יוֹדֵעַ לְךָ עֵדוּת, חַיָּב, בֵּין נִשְׁבַּע בִּפְנֵי בֵית דִּין בֵּין שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בֵית דִּין:

וּמִפִּי אֲחֵרִים. כְּגוֹן מַשְׁבִּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם שֶׁתִּבְאוּ וּתְעִידוּנִי, וְאָמְרוּ לוֹ אֵין אָנוּ יוֹדְעִים לְךָ עֵדוּת:

אֵינָם חַיָּבִין עַד שֶׁיִּכְפְּרוּ בְּבֵית דִּין. דִּכְתִיב (ויקרא ה) אִם לוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ, בְּמָקוֹם שֶׁאִלּוּ הָיָה מַגִּיד הָיָה מוֹעִיל. וּקְרָא בְּמֻשְׁבָּע מִפִּי אֲחֵרִים כְּתִיב. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

משנה ב

וְחַיָּבִין. קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד:

עַל זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה. שֶׁהֲרֵי לֹא נֶאֱמַר בָּהּ וְנֶעְלַם:

וְעַל שִׁגְגָתָהּ עִם זְדוֹן הָעֵדוּת. שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁשִּׁבּוּעָה זוֹ אֲסוּרָה אֲבָל אֵין יוֹדְעִים שֶׁחַיָּבִים עָלֶיהָ קָרְבָּן:

וְאֵין חַיָּבִים עַל שִׁגְגָתָהּ. אִם שׁוֹגְגִים הֵם לְגַמְרֵי, כִּסְבוּרִים שֶׁאֵין יוֹדְעִין לוֹ עֵדוּת וְאַחַר כָּךְ נִזְכְּרוּ. שֶׁהֲרֵי הֵן אֲנוּסִים וְלֹא קָרִינַן בְּהוּ וְנִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר:

משנה ג

וּבָאוּ לְבֵית דִּין וְהוֹדוּ פְּטוּרִים. וַאֲפִלּוּ כָּפְרוּ חוּץ לְבֵית דִּין עַל כָּל שְׁבוּעָה. שֶׁאֵין כְּפִירָה חוּץ לְבֵית דִּין חֲשׁוּבָה כְּפִירָה:

כָּפְרוּ בְּבֵית דִּין חַיָּבִין עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. דְּאָמַר קְרָא (ויקרא ה) וְהָיָה כִּי יֶאְשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה, לְחַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

מַה טַּעַם. אֵין חַיָּבִים אֶלָּא אַחַת אֲפִלּוּ שָׁתְקוּ וְכָפְרוּ לְבַסּוֹף, וְלֹא אָמְרִינַן כְּפִירָה קַיְמָא אַכֻּלְּהוּ לְחַיָּבָם עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

הוֹאִיל. וְאִלּוּ כָּפְרוּ בְּבֵית דִּין בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה שׁוּב לֹא הָיוּ יְכוֹלִין לַחֲזֹר וּלְהוֹדוֹת, שֶׁכְּבָר הִגִּידוּ שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים לוֹ שׁוּם עֵדוּת וְשׁוּב אֵין חוֹזְרִים וּמַגִּידִים. הִלְכָּךְ אַף עַל גַּב דְּלֹא כָּפְרוּ אֶלָּא לְבַסּוֹף, כָּל הַשְּׁבוּעוֹת הָיוּ לְבַטָּלָה חוּץ מִן הָרִאשׁוֹנָה. דְּאִם מַה שֶּׁשָּׁתְקוּ בָּרִאשׁוֹנָה כְּפִירָה הִיא, שׁוּב אֵינָם רְאוּיִים לְהַשְׁבִּיעָן, וְאִם אֵינָהּ כְּפִירָה הֲרֵי מֻשְׁבָּעִין וְעוֹמְדִין, וּמַה

זוֹ שְׁבוּעָה עַל שְׁבוּעָה. עַל כָּרְחָךְ כִּי כְתִיב לְאַחַת לְחַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, אַשְׁבוּעַת חוּץ לְבֵית דִּין וְכָפְרוּ בְבֵית דִּין כְּתִיב, דִּשְׁבוּעוֹת חוּץ לְבֵית דִּין שֶׁהָיָה מַשְׁבִּיעָן שֶׁיָּבֹאוּ לְבֵית דִּין וְיֵעִידוּ לֹא יָצְאוּ לְבַטָּלָה, וּרְאוּיוֹת לֵחָלֵק, שֶׁאִם כָּפְרוּ שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה הָיָה רָאוּי לַחֲזֹר וּלְהַשְׁבִּיעָן:

משנה ד

כָּפְרוּ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד. בְּתוֹךְ כְּדֵי דִבּוּר:

בָּזֶה אַחַר זֶה. שֶׁהָיָה בֵּין זֶה לָזֶה יוֹתֵר מִכְּדֵי דִבּוּר:

הָרִאשׁוֹן חַיָּב. אֲבָל הַשֵּׁנִי פָּטוּר, שֶׁכֵּיוָן שֶׁכָּפַר הָרִאשׁוֹן שׁוּב אֵין הַשֵּׁנִי רָאוּי לְהָעִיד, שֶׁהוּא יָחִיד:

שְׁתֵּיהֶן חַיָּבוֹת. בַּגְּמָרָא פָּרֵיךְ, רִאשׁוֹנָה אַמַּאי חַיֶּבֶת, הָא קָיְמָא כַּת שְׁנִיָּה, וּמַה הִפְסִידוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים בִּכְפִירָתָם. וּמְשַׁנֵּי, דְּמַתְנִיתִין אֲיֵרֵי כְּגוֹן שֶׁהָיוּ הָעֵדִים שֶׁל כַּת שְׁנִיָּה קְרוֹבִים בִּנְשׁוֹתֵיהֶן, שֶׁלֹּא הָיוּ כְּשֵׁרִים לְהָעִיד כְּשֶׁכָּפְרָה כַּת רִאשׁוֹנָה, וּנְשׁוֹתֵיהֶן גּוֹסְסוֹת. מַהוּ דְּתֵימָא כֵּיוָן דְּקָיְמָא לָן רֹב גּוֹסְסִים לְמִיתָה הָווּ לְהוּ כְּאִלּוּ מֵתוּ וְתִפְטֵר כַּת רִאשׁוֹנָה דְּהָא קָיְמָא שְׁנִיָּה, קָא מַשְׁמַע לָן הַשְׁתָּא מִיהָא לֹא שָׁכוּב, וְנִמְצָא שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם בִּשְׁעַת כְּפִירָה אֶלָּא כַּת רִאשׁוֹנָה בִלְבַד, וּלְפִיכָךְ חַיָּבִין:

משנה ה

תְּשׁוּמֶת יָד. הַלְוָאָה. שֶׁשָּׂם בְּיָדוֹ מָמוֹן:

וַאֲבֵדָה. שֶׁמָּצָא אֲבֵדָתִי:

חֲטִין וּשְׂעֹרִין וְכֻסְּמִין. רִישָׁא אַשְׁמוּעִינַן מִין אֶחָד וּתְבִיעוֹת חֲלוּקוֹת. וְסֵיפָא אַשְׁמוּעִינַן תְּבִיעָה אַחַת כֻּלָּם פִּקָּדוֹן, וּמִינִין חֲלוּקִים:

משנה ו

נָזָק וַחֲצִי נָזָק. בַּחֲצִי נָזָק צְרוֹרוֹת דְּמָמוֹנָא הוּא וְלֹא קְנָסָא. דְּאָמְרִינַן בְּעֵדוּת שֶׁל קְנָס אֵין חַיָּבִין:

תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. מִשּׁוּם קַרְנָא:

וְשָׁאנַס אִישׁ פִּלּוֹנִי וּפִתָּה אֶת בִּתִּי. מִשּׁוּם בּשֶׁת וּפְגָם דְּמָמוֹנָא הוּא:

וְשָׁהִכַּנִי בְנִי. הַכְּאָה שֶׁאֵין בָּהּ חַבּוּרָה, שֶׁאֵינוֹ חַיָּב עָלֶיהָ מִיתָה. וְכֵיוָן דְּלֵיכָּא מִיתָה אִיכָּא מָמוֹן:

וְשָׁחַבַּל בִּי חֲבֵרִי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְנָקַט לַהּ, דְּאַף עַל גַּב דְּעָנוּשׁ כָּרֵת חַיָּב מָמוֹן:

משנה ז

שֶׁאֲנִי כֹהֵן. פְּטוּרִין, שֶׁאֵין הָעֵדִים חַיָּבִין אֶלָּא כְּשֶׁכָּפְרוּ בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תְּבִיעוֹת מָמוֹן:

שֶׁאֲנַס אִישׁ פְּלוֹנִי אוֹ פִּתָּה בִּתּוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי. וּבִתּוֹ דְּקָתָנֵי, אֲאִישׁ פְּלוֹנִי כֹּהֵן דִּלְעֵיל קָאֵי, וְדָתָנָא לְעֵיל מִנַּיהּ שֶׁאִישׁ פְּלוֹנִי כֹּהֵן אוֹ לֵוִי וְאֵינוֹ בֶּן גְּרוּשָׁה, וְעַלֵּיהּ קָאֵי], אוֹ שֶׁהִשְׁבִּיעָן שֶׁאֲנַס אִישׁ פְּלוֹנִי אֶת בִּתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ פְּלוֹנִי דְּאַיְרֵי בֵּיהּ עַד הַשְׁתָּא. פְּטוּרִים, דְּבָעִינַן שֶׁיִּשְׁמְעוּ מִפִּי הַתּוֹבֵעַ. וּבִגְמָרָא מוֹקֵי לַהּ בְּבָא בְהַרְשָׁאָה, וְאִי תְּבִיעַת מָמוֹן אַחֵר הָוֵי, הָיוּ חַיָּבִים. וְאַשְׁמוֹעִינַן דְּאֵין נֶחְשָׁב הַמַּרְשֶׁה בַּעַל דִּין בָּזֶה כִּשְׁאָר מָמוֹן, דְּכֵיוָן דְּמָמוֹן שֶׁהוּא שׁוֹאֵל לֹא מָטָא לִידֵיהּ מֵעוֹלָם, לֹא מָצֵי לְמִכְתַּב הַרְשָׁאָה עָלֵיהּ:

וְשָׁחֲבַל בִּי בְנִי. חֻבְלָה הִיא חַבּוּרָה. פְּטוּרִין, שֶׁאִם הֵעִידוּהוּ הָיָה מִתְחַיֵּב מִיתָה וְלֹא מָמוֹן:

וְשָׁחֲבַל בִּי חֲבֵרִי וְשֶׁהִרְלִיק אֶת גְּדִישִׁי בְּשַׁבָּת. דְּתַרְוַיְהוּ חִיּוּב מִיתָה נִינְהוּ וּפְטוּרִים מִן הַמָּמוֹן:

משנה ח

שֶׁאָמַר אִישׁ פְּלוֹנִי לִתֵּן לִי וְכוּ' פְּטוּרִים. דִּכְתִיב בִּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת תֶּחֱטָא, וּכְתִיב בִּשְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן תֶּחֱטָא, מַה שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן עַל תְּבִיעַת מָמוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל חֲבֵרוֹ, אַף שְׁבוּעַת הָעֵדוּת צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה עַל תְּבִיעַת מָמוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עָלָיו, וְזֶה שֶׁטּוֹעֵן שֶׁאָמַר אִישׁ פְּלוֹנִי לִתֵּן לִי מָאתַיִם זוּז אֵינָהּ תְּבִיעַת מָמוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל חֲבֵרוֹ, שֶׁאֲפִלּוּ הוּא כִּדְבָרָיו שֶׁאָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ שֶׁיִּתֵּן לוֹ מָאתַיִם זוּז אֵין חֲבֵרוֹ חַיָּב בּוֹ כְּלוּם בִּשְׁבִיל אֲמִירָה זוֹ:

משנה ט

מִפְּנֵי שֶׁקְּדָמָה שְׁבוּעָה לָעֵדוּת. וְרַחֲמָנָא אֲמַר (ויקרא ה) וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע, שֶׁקְּדָמָה הָעֵדוּת לַשְּׁבוּעָה וְלֹא שֶׁקְּדָמָה שְׁבוּעָה לָעֵדוּת:

משנה י

אִם יוֹדְעִים אַתֶּם לִי עֵדוּת וְכוּ' פְּטוּרִין. דִּכְתִיב וְהוּא עֵד, עַד שֶׁיְּיַחֵד אֶת עַדְיוֹ:

משנה יא

וְהֵם יוֹדְעִים לוֹ עֵדוּת עַד מִפִּי עֵד וְכוּ' פְּטוּרִים. שֶׁאִם הֵעִידוּהוּ לֹא הָיְתָה עֵדוּתָן מוֹעֶלֶת לוֹ כְּלוּם:

משנה יב

עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ מִפִּי הַתּוֹבֵעַ. דִּכְתִיב (שם) אִם לוֹא יַגִּיד, מְלֵא בְּוֹי"ו וְאָלֶ"ף. לְמִדְרַשׁ הָכִי, אִם לוֹ לֹא יַגִּיד, כְּלוֹמַר לַתּוֹבֵעַ, וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ, הָא אִם לְאַחֵר לֹא יַגִּיד פְּטוּר:

משנה יג

מְצַוֶּה אֲנִי עֲלֵיכֶם וְכוּ'. וְהוּא שֶׁאֹמַר מְצַוֶּה אֲנִי עֲלֵיכֶם בִּשְׁבוּעָה, אוֹסֶרְכֶם אֲנִי בִּשְׁבוּעָה:

הַמְקַלֵּל בְּכֻלָּם. מְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם בְּאֶחָד מֵהֶם:

רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּב. סְקִילָה:

וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. דְּעַל שֵׁם הַמְיֻחָד דַּוְקָא בִּסְקִילָה, דִּכְתִיב (ויקרא כד) בְּנָקְבוֹ שֵׁם יוּמָת. וְעַל הַכִּנּוּיִים בְּאַזְהָרָה דֵּאלֹהִים לֹא תְקַלֵּל (שמות כב). וּבִשְׁבוּעַת הָעֵדוּת מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר דְּחַיָּב עַל הַכִּנּוּיִים כְּמוֹ שֶׁחַיָּב עַל הַשֵּׁם הַמְיֻחָד. דִּבִשְׁבוּעַת [עֵדוּת] כְּתִיב (ויקרא ה) וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה:

הַמְקַלֵּל עַצְמוֹ. דִּכְתִיב (דברים ד) הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד, וְכָל הִשָּׁמֶר פֶּן וְאַל אֵינוֹ אֶלָּא לֹא תַעֲשֶׂה:

וְהַמְקַלֵּל חֲבֵרוֹ. דִּכְתִיב (ויקרא יט) לֹא תְקַלֵּל חֵרֵשׁ, אֲפִלּוּ חֵרֵשׁ שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְלֹא קְפֵיד אִקְּלָלָתוֹ לֹא תְקַלֵּל, וְכָל שֶׁכֵּן שְׁאָר כָּל אָדָם דְּשָׁמַע וְקָפֵיד:

יַכְּכָה אֱלֹהִים וְכֵן יַכְּכָה אֱלֹהִים. אִם אָמַר לָעֵדִים יַכְּכָה אֱלֹהִים אִם לֹא תְּעִידוּנִי. אוֹ שֶׁשָּׁמַע אֶחָד שֶׁקּוֹרֵא בַּקְּלָלוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה יַכְּכָה אֱלֹהִים, וְאָמַר הוּא לָעֵדִים וְכֵן יַכְּכָה אֱלֹהִים אִם לֹא תְּעִידוּנִי. אוֹ שֶׁאָמַר אַל יַכְּכָה אֱלֹהִים אִם תְּעִידוּנִי. אוֹ יְבָרֶכְךָ ה' אִם תְּעִידוּנִי. וְיֵיטִיב לְךָ אֱלֹהִים אִם תְּעִידוּנִי. בְּכָל אֵלּוּ רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּב, דְּמִכְּלַל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן, אַל יַכְּכָה אֱלֹהִים אִם תְּעִידוּנִי, הָא אִם לֹא תְּעִידוּנִי יַכְּכָה. וְכֵן יְבָרֶכְךָ אֱלֹהִים אִם תְּעִידוּנִי, הָא אִם לֹא תְּעִידוּנִי יְקַלְּלֶךָּ. וּבְכָל אֵלּוּ אֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

פרק ה

משנה א

שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן. בַּאֲנָשִׁים וּבְנָשִׁים. אַיְדֵי דְּתָנָא בִּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת בַּאֲנָשִׁים וְלֹא בְּנָשִׁים, תָּנָא נַמִּי הָכָא לְכֻלְּהוּ:

בְּקָרוֹבִים. שֶׁבַּעַל הַפִּקָּדוֹן קָרוֹב לָזֶה שֶׁהַפִּקָּדוֹן אֶצְלוֹ:

בִּפְנֵי בֵית דִּין וְשֶׁלֹּא בִּפְנֵי בֵית דִּין. אִם מִפִּי עַצְמוֹ נִשְׁבַּע, שֶׁהוֹצִיא שְׁבוּעָה מִפִּיו אוֹ שֶׁעָנָה אָמֵן אַחַר הַשְּׁבוּעָה וְאַחַר כָּךְ הוֹדָה, חַיָּב קָרְבָּן. דִּכְתִיב (ויקרא ה) וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ, כָּל דְּהוּ:

וּמִפִּי אֲחֵרִים. וְלֹא עָנָה אָמֵן. כְּגוֹן מַשְׁבִּיעַ אֲנִי עָלֶיךָ שְׁתַּחֲזִיר לִי פִּקָּדוֹנִי, וְאָמַר אֵין לְךָ בְּיָדִי כְּלוּם, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּכַפֵּר בְּבֵית דִּין:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים וְכוּ'. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

וְחַיָּב עַל זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה. דְּלֹא כְתִיב בָּהּ וְנֶעְלַם. זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה, שֶׁזָּכוּר עַל הַפִּקָּדוֹן וְיוֹדֵעַ שֶׁמִּתְחַיֵּב עַל כְּפִירָתוֹ קָרְבָּן:

וְעַל שִׁגְגָתָהּ עִם זְדוֹן הַפִּקָּדוֹן. שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁחַיָּב בִּשְׁבוּעָה זוֹ קָרְבָּן, אֲבָל זָכוּר הוּא שֶׁהַפִּקָּדוֹן אֶצְלוֹ:

בְּכֶסֶף שְׁקָלִים. הַקְּנוּי בִּשְׁנֵי סְלָעִים. דְּהָכִי כְּתִיב גַּבֵּי אֵיל אָשָׁם (ויקרא ה), בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף שְׁקָלִים:

משנה ב

מִפְּנֵי שֶׁיָּכוֹל לַחֲזֹר וּלְהוֹדוֹת. אַחַר כְּפִירָה. נִמְצָא שֶׁבְּכָל שְׁבוּעָה הוּא כּוֹפֵר מָמוֹן:

משנה ג

שְׁבוּעָה בָאַחֲרוֹנָה. אֵין לְךָ בְּיָדִי וְלֹא לְךָ וְלֹא לְךָ בִּשְׁבוּעָה. וְהַשְׁתָּא קָיְמָא שְׁבוּעָה אַכְּלְהוּ. וְאֵין הֲלָכָה לֹא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְלֹא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

אַפְלוּ אָמַר חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְכֻסֶּמֶת. דְּסָבַר רַבִּי מֵאִיר הַטּוֹעֵן אֶת חֲבֵרוֹ חִטָּה, מִין חִטָּה קָאָמַר. וְכֵן שְׂעֹרָה, וְכֵן כֻּסֶּמֶת, דִּכְתִיב (שמות ט) וְהַחִטָּה וְהַכֻּסֶּמֶת. וְהָוֵי כְּאִלּוּ טָעָנוֹ חִטִּין וּשְׂעֹרִין וְכֻסְּמִין. וְרַבָּנָן סָבְרֵי, גַּוְּנִיר אֶחָד שֶׁל חִטָּה וְשֶׁל שְׂעֹרָה וְשֶׁל כֻּסֶּמֶת קָאָמַר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

משנה ד

שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם קֶנֶס עַל פִּי עַצְמוֹ. וְכֵיוָן דְּכִי אוֹדֵי לֹא מְחַיֵּב, כִּי כָּפַר נַמִּי לָאו מָמוֹנָא כָּפַר לֵיהּ:

אֲבָל מְשַׁלֵּם בִּשָּׁת וּפֶגָם. הִלְכָךְ מָמוֹנָא כָּפַר. וּפְלֶגְתָּא דְּרַבָּנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר כִּי אָמַר לֵיהּ אָנֹסֶת אוֹ פִּתְּיַת אֶת בִּתִּי, קְנָסָא קָתָבַע מִנֵּיהּ שָׁדָמְיוּ קְצוּבִין חֲמִשִּׁים כֶּסֶף, וְלֹא קָא תָבַע מִנֵּיהּ בִּשָּׁת וּפֶגָם שֶׁאֵין דָּמְיוּ קְצוּבִים, דְּלֹא שָׁבֵיק אֱינַשׁ מִידֵּי דְּקִיק וְתָבַע מִידֵּי דְּלֹא קִיק, הִלְכָךְ קְנָסָא כָּפַר לֵיהּ וּפְטוּר. וְרַבָּנָן סָבְרֵי בִּשָּׁת וּפֶגָם קָא תָבַע לֵיהּ, דְּלֹא שָׁבֵיק אֱינִישׁ מִידֵּי דְּכִי מוֹדֵי בֵּיהּ לֹא מִפְטַר וְתָבַע מִידֵּי דְּכִי מוֹדֵי בֵּיהּ מִפְטַר, הִלְכָךְ כִּי כָּפַר לֵיהּ, מָמוֹנָא כָּפַר לֵיהּ וְחַיֵּב. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ה

הֲמִית שׁוֹרְךָ אֶת עַבְדִּי. קְנָסָא הוּא, דִּמְשַׁלֵּם שְׁלֹשִׁים סְלָעִים אַפְלוּ אֵינוֹ שָׁוֶה אֶלָּא דִּינָר:

אָמַר לוֹ עַבְדּוֹ הִפַּלְתָּ אֶת שִׁנִּי. קְנָסָא הוּא שֶׁיּוֹצִיא עַבְדּוֹ לְחֵרוּת בִּשְׁבִיל אֶחָד מֵאֵבָרָיו:

פרק ו

משנה א

שְׁבוּעַת הַדַּיָּנִין. הַשְׁבוּעָה שֶׁהַדַּיָּנִים מַשְׁבִּיעִים עַל יְדֵי הוֹדָאָה בְּמִקְצָת הַטַּעֲנָה, צָרִיךְ שֶׁלֹּא תְּהֵא הַטַּעֲנָה פְּחוֹת מִשְּׁתֵּי מָעוֹת כֶּסֶף, שֶׁהוּא שְׁלִישׁ דִּינָר, שֶׁהַדִּינָר שֵׁשׁ מָעוֹת וְהוּא מִשְׁקַל תְּשַׁעִים וְשֵׁשׁ שְׂעֹרוֹת בֵּינוֹנִיּוֹת, נִמְצְאוּ שְׁתֵּי מָעוֹת מִשְׁקַל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שְׂעֹרוֹת:

וְהַהוֹדָאָה. שֶׁמְּחַיַּבְתּוֹ לִשְׁבַּע, לֹא תְהֵא פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה. שֶׁאִם הָיָה מַה שֶּׁכָּפַר לוֹ פָּחוֹת מִשְּׁתֵּי כֶסֶף, אוֹ מַה שֶּׁהוֹדָה פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה, אֵינוֹ חַיָּב שְׁבוּעָה דְאוֹרַיְתָא. אֲבָל מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ שְׁבוּעַת הֶסֵת מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. וְהַמְחֻיָּב שְׁבוּעָה דְאוֹרַיְתָא נָקִיט חֻפְצָא בְּיָדֵיהּ כְּגוֹן סֵפֶר תּוֹרָה אוֹ תְּפִלִּין כְּשֶׁנִּשְׁבָּע. וְהַמְחֻיָּב שְׁבוּעַת הֶסֵת לֹא נָקִיט הַנִּשְׁבָּע חֻפְצָא בְּיָדֵיהּ, אֶלָּא חַזָּן הַכְּנֶסֶת אוֹ הַמַּשְׁבִּיעוֹ נָקִיט חֻפְצָא בְּיָדֵיהּ בְּשָׁעָה שֶׁחֲבֵרוֹ נִשְׁבָּע לוֹ. וּשְׁלֹשָׁה מִינֵי שְׁבוּעוֹת הֵן דְּאוֹרַיְתָא, וְלֹא יוֹתֵר. הַמּוֹדֶה בְּמִקְצָת הַטַּעֲנָה, וּמִי שֶׁעַד אֶחָד מֵעִיד כְּנֶגְדּוֹ שֶׁהוּא נִשְׁבָּע לְהַכְחִישׁ הָעֵד, וּשְׁבוּעַת הַשּׁוֹמְרִים. וְכָל שְׁאָר שְׁבוּעוֹת הַנִּזְכָּרִים בַּמִּשְׁנָה, הֵם בְּתַקָּנַת חֲכָמִים וְהֵם כְּעֵין שֶׁל תּוֹרָה בִּנְקִיטַת חֵפֶץ. וְאֵין הֶפְרֵשׁ בֵּין שְׁבוּעָה דְאוֹרַיְתָא לַשְּׁבוּעוֹת הַנִּזְכָּרוֹת בַּמִּשְׁנָה, אֶלָּא שֶׁהַמְחֻיָּב שְׁבוּעָה דְאוֹרַיְתָא וְלֹא רָצָה לִשָּׁבַע, בֵּית דִּין יוֹרְדִין לִנְכָסָיו וְנִפְרָעִים מִמֶּנּוּ מְשֻׁלָּם. וְהַמְחֻיָּב שְׁבוּעָה מִדִּבְרֵיהֶם בְּתַקָּנַת חֲכָמִים וְלֹא רָצָה לִשָּׁבַע, מְשַׁמְּתִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיִּפְרַע אוֹ עַד שֶׁיִּשָּׁבַע. וְאִם עָמַד בְּנִדּוּיוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹם וְלֹא רָצָה לִשָּׁבַע וְלֹא לְשַׁלֵּם, מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת וּמַתִּירִין לוֹ נִדּוּיוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, וְאֵין יוֹרְדִין לִנְכָסָיו:

אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא פְּרוּטָה פָּטוּר. שֶׁאֵין הַהוֹדָאָה מִמִּין הַטַּעֲנָה, שֶׁזֶּה טָעָנוֹ כֶּסֶף וְזֶה הוֹדָה לוֹ נְחֹשֶׁת. וְדַוְקָא שֶׁלֹּא טָעָנוֹ אֶלָּא מִשְׁקַל שְׁתֵּי מָעוֹת כֶּסֶף אוֹ יוֹתֵר, אֲבָל אִם טָעָנוֹ מַטְבֵּעַ כֶּסֶף, הֲרֵי הוֹדָה לוֹ בַּמַּטְבֵּעַ:

שְׁתֵּי כֶסֶף וּפְרוּטָה. קָא סָבַר טָעָנוֹ חִטִּים וּשְׂעֹרִים וְהוֹדָה לוֹ עַל אַחַת מֵהֶן חַיָּב:

מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמֹשִׁיב אֲבֵדָה. שֶׁהוּא פָּטוּר מִשְּׁבוּעָה, כִּדְתָנַן [גִּטִּין דַּף מח] הַמּוֹצֵא מְצִיאָה לֹא יִשָּׁבַע מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם. וְדַוְקָא כְּשֶׁאֵין הַבַּן טוֹעֵן וַדַּאי מָנָה לְאָבִא בְּיָדָךְ, אֶלָּא שֶׁמָּא. אֲבָל טָעָנוֹ וַדַּאי, וְאָמַר הוּא לֹא הָיָה לוֹ אֶצְלוֹ אֶלָּא חֲמִשִּׁים, חַיָּב שְׁבוּעָה דְאוֹרַיְתָא, דְּאֵין זֶה מֹשִׁיב אֲבֵדָה:

משנה ב

מָנֶה לִי בְּיָדָךְ וְאָמַר לוֹ הֵן. בִּפְנֵי עֵדִים. וּכְגוֹן שֶׁאָמַר אַתֶּם עֵדַי, דְּשׁוּב אֵינוֹ יָכוֹל לִטְעֹן מְשַׁטֶּה הָיִיתִי בְךָ:

פָּטוּר. מִשְּׁבוּעָה דְאוֹרַיְתָא. אֲבָל מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ הֶסֵת:

אֵין לְךָ בְּיָדִי. לֹא הָיוּ דְבָרִים מֵעוֹלָם:

חַיָּב. לְשַׁלֵּם. וְאֵינוֹ נֶאֱמָן בִּשְׁבוּעָה, שֶׁהֲרֵי הֶחְזֵק כַּפְרָן. וְהוּא שֶׁכָּפַר בְּבֵית דִּין, אֲבָל שֶׁלֹּא בְּבֵית דִּין לֹא הֶחְזֵק כַּפְרָן:

משנה ג

אֶלָּא לִיטְרָא כֶּסֶף פָּטוּר. שֶׁאֵין כָּאן הוֹדָאָה מִמִּין הַטַּעֲנָה:

לֶתֶךְ. חֲצִי כּוֹר. חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה סְאִין:

כַּדֵּי שֶׁמֶן. כַּדִּים מְלֵאִים שֶׁמֶן:
וְהוֹדָה לוֹ בַּקַּנְקַנִּים. כַּדִּים רֵיקִים בְּלֹא שֶׁמֶן:
הוֹאִיל וְהוֹדָה בְּמִקְצָת הַטַּעֲנָה. דַּהֲוָה לֵיהּ כְּמוֹ טָעֲנוֹ חִטִּין וּשְׂעֹרִין וְהוֹדָה לוֹ בְּאֶחָד מֵהֶן. וַהֲלָכָה כְּאַדְמוֹן, אֲבָל אֵין הֲלָכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל דְּמְחַיֵּב בְּטָעֲנוֹ חִטִּין וְהוֹדָה לוֹ בַּשְּׂעֹרִים:
פָּטוּר. מִשְּׁבוּעָה דְּאוֹרַיְתָא, לֹא עַל הַקַּרְקָעוֹת וְלֹא עַל הַכֵּלִים. שֶׁאֵין הוֹדָאַת קַרְקָעוֹת מְבִיאָתוּ לִידֵי שְׁבוּעָה, שֶׁאֵין דִּין שְׁבוּעָה בְּקַרְקָעוֹת:
הוֹדָה בְּמִקְצָת כֵּלִים. דְּאִיכָּא הוֹדָאָה וּכְפִירָה בְּלָאו קַרְקָעוֹת:
חַיָּב. לִשָּׁבַע אַף עַל הַקַּרְקָעוֹת עַל יְדֵי גִּלְגּוּל שְׁבוּעָה:
זוֹקְקִין. גּוֹרְרִין:

משנה ד

אֵין נִשְׁבָּעִין עַל טַעֲנַת חֵרֵשׁ. כְּגוֹן שֶׁטּוֹעֲנוֹ חֵרֵשׁ בִּרְמִיָּזָה. דְּחֵרֵשׁ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים בְּכָל מָקוֹם, אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר:
וְטַעֲנַת קָטָן. כְּגוֹן שֶׁטּוֹעֲנוֹ קָטָן. דְּאָמַר קְרָא (שמות כב) כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וְאֵין בִּנְתִינַת קָטָן כְּלוּם. [וַהֲחֵרֵשׁ] וְהַשּׁוֹטֶה כְּקָטָן הוּא. וְדַוְקָא שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְתָא הוּא שֶׁאֵין נִשְׁבָּעִין עַל טַעֲנַת קָטָן, אֲבָל שְׁבוּעַת הֶסֵת חַיָּבִין לִשָּׁבַע עַל טַעֲנָתוֹ:
אֲבָל נִשְׁבָּעִין לַקָּטָן וְלַהֶקְדֵּשׁ. הַבָּא לִפְרֹעַ מִנְּכָסֵי קָטָן, לֹא יִפְרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. וְכֵן הַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו וְיָצָא עֲלֵיו שְׁטַר חוֹב וּבָא בַעַל חוֹב לִפְרֹעַ מִן הַנְּכָסִים שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, צָרִיךְ שְׁבוּעָה:

משנה ה

הָעֲבָדִים וְהַשְּׁטָרוֹת וְהַקַּרְקָעוֹת וְכוּ'. דִּכְתִיב (שמות כב) עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע, כְּלַל. עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה, פְּרַט. עַל כָּל אֲבֵדָה, חָזַר וְכָלַל. כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט, מַה הַפְּרָט מְפֹרָשׁ דָּבָר הַמִּטַּלְטֵל וְגוּפוֹ מָמוֹן, אַף כָּל דָּבָר הַמִּטַּלְטֵל וְגוּפוֹ מָמוֹן, יָצְאוּ קַרְקָעוֹת שֶׁאֵינָן מִטַּלְטְלִין, יָצְאוּ עֲבָדִים שֶׁהֵקִשּׁוּ לְקַרְקָעוֹת, יָצְאוּ שְׁטָרוֹת שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵם מִטַּלְטְלִין אֵין גּוּפָן מָמוֹן. שֶׁכָּל אֵלּוּ אֵין נִשְׁבָּעִין עֲלֵיהֶן. וְהֶקְדֵּשׁ אֵין נִשְׁבָּעִין עָלָיו דִּכְתִיב (שם) כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וְלֹא שֶׁל הֶקְדֵּשׁ:
אֵין בָּהֶן תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. דִּבְהֵנֵי דַּוְקָא דִּמְרַבִּינַן כְּעֵין הַפְּרָט דִּכְתִיב בְּאוֹתָהּ הַפָּרָשָׁה יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם:
וְלֹא תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. דְּכָל הֵיכָא דְּלֵיכָּא כֶּפֶל אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה דְּכֵיוָן דְּלֵיכָּא כֶּפֶל הָווּ לְהוּ תַּשְׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעָה, וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא תַּשְׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעָה:

שׁוֹמֵר חִנָּם אֵינוֹ נִשְׁבָּע. שׁוֹמֵר חִנָּם אֵין לוֹ עָלָיו אֶלָּא שְׁבוּעָה, דִּכְתִיב (שם) וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ, וְאוֹתָהּ הַפָּרָשָׁה בְּשׁוֹמֵר חִנָּם נֶאֱמְרָה. וְעַל הָעֲבָדִים וְעַל הַקַּרְקָעוֹת וְעַל הַשְׁטָרוֹת אֵינוֹ נִשְׁבָּע, דְּיָלְפִינַן לַהּ מִדִּכְתִיב כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, כְּלַל. כֶּסֶף אוֹ כֵלִים, פְּרָט. לִשְׁמֹר, חָזַר וְכָלַל. כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט, מַה הַפְּרָט מְפֹרָשׁ דָּבָר הַמִּטַּלְטֵל וְגוּפוֹ מָמוֹן, אַף כָּל וְכוּ', יָצְאוּ קַרְקָעוֹת דְּלָאו מִטַּלְטְלִים וְכוּ'. וְכָל הָנֵי דְּאָמְרִינַן בְּהוּ אֵינוֹ נִשְׁבָּע, דַּוְקָא שְׁבוּעָה דְאוֹרַיְתָא, אֲבָל שְׁבוּעַת הֶסֵּת לְעוֹלָם חַיָּבִין לִשָּׁבַע:

נוֹשֵׂא שָׂכָר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם. גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה הַכָּתוּב בּוֹ לְחִיּוּב, דִּכְתִיב (שם) אִם גָּנוֹב יִגָּנֵב מֵעִמּוֹ יְשַׁלֵּם לְבָעָלָיו. וַעֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת וּשְׁטָרוֹת אֵינוֹ מְשַׁלֵּם, דִּכְתִיב בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר (שם) כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, כְּלָל. חֲמוֹר אוֹ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וְכָל בְּהֵמָה, פְּרָט. לִשְׁמֹר, חָזַר וְכָלַל וְכוּ', כִּדְאָמְרִינַן לְעֵיל. רֵעֵהוּ כְּתִיב בְּשׁוֹמֵר חִנָּם וּבְשׁוֹמֵר שָׂכָר, דְּמַשְׁמַע רֵעֵהוּ וְלֹא הֶקְדֵּשׁ. וְשׁוֹאֵל וְשׁוֹכֵר לֹא הֻזְכְּרוּ כָּאן לְמְעוּטֵי בְּהוּ עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת וּשְׁטָרוֹת וְהֶקְדֵּשׁוֹת, דְּלֹא שַׁיָּךְ שְׁאֵלָה בְּקַרְקָעוֹת, וְלֹא בִּשְׁטָרוֹת עַל הָרֹב, וְכָל שֶׁכֵּן שְׁכִירוּת שֶׁאֵינוֹ שַׁיָּךְ בִּשְׁטָרוֹת, וְכֵן לֹא שַׁיָּךְ שְׁאֵלָה וּשְׁכִירוּת בְּהֶקְדֵּשׁ, שֶׁאָסוּר לְהַשְׁאִיל וּלְהַשְׂכִּיר הֶהֶקְדֵּשׁוֹת:

משנה ו

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵם כַּקַּרְקַע. עֲנָבִים הָעוֹמְדוֹת לִבְצֹר הוּא דְּאִיכָּא בֵּין חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר, דְּרַבִּי מֵאִיר סָבַר עֲנָבִים הָעוֹמְדוֹת לִבְצֹר כִּבְצוּרוֹת דָּמְיָן, וַחֲכָמִים סָבְרֵי לָאו כִּבְצוּרוֹת דָּמְיָן. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים. וְדַוְקָא בְּדִין שׁוֹמְרִים, אֲבָל גַּבֵּי מִקָּח וּמִמְכָּר וְאוֹנָאָה וּמוֹדָה בְּמִקְצָת הַטַּעֲנָה, בְּכָל הָנֵי קַיְמָא לָן דְּדָבָר הָעוֹמֵד לִבְצֹר כִּבְצוּר דָּמֵי. וְכֵן הֲלָכָה:

עַד הַזִּיז. קוֹרָה שֶׁל עֲלִיָּה הַבּוֹלֶטֶת מִתּוֹךְ הַבַּיִת. וּכְלָלָא דְּמִלְּתָא, לְעוֹלָם אֵינוֹ חַיָּב שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְתָא עַד שֶׁיִּטְעָנֶנּוּ דָּבָר שֶׁבַּמִּדָּה אוֹ שֶׁבַּמִּשְׁקָל אוֹ שֶׁבַּמִּנְיָן, וְיוֹדֶה לוֹ בְּמִקְצָת הַמִּדָּה אוֹ בְּמִקְצָת הַמִּשְׁקָל אוֹ מִקְצָת מִנְיָן:

משנה ז

הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵרוֹ עַל הַמַּשְׁכּוֹן. נַעֲשָׂה עָלָיו שׁוֹמֵר שָׂכָר, לֹא שְׁנָא מִשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָתוֹ, לֹא שְׁנָא מִשְׁכְּנוֹ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַלְוָאָתוֹ. וְאִם אָבַד אוֹ נִגְנַב וְהָיָה הַמַּשְׁכּוֹן כְּנֶגֶד הַחוֹב, יָצָא מַשְׁכּוֹנוֹ בְּחוֹבוֹ וְאֵין לָהֶם זֶה עַל זֶה כְּלוּם. וְאִם הַחוֹב יָתֵר עַל הַמַּשְׁכּוֹן, מְשַׁלֵּם לוֹ לַמַּלְוֶה מַה שֶּׁהָיָה הַחוֹב יוֹתֵר. וְאִם הַמַּשְׁכּוֹן יוֹתֵר עַל הַחוֹב, מְשַׁלֵּם מַלְוֶה לַלּוֶה. וְאִם נֶאֱבַד בְּאֹנֶס, שֶׁשּׁוֹמֵר שָׂכָר פָּטוּר, גַּם הַמַּלְוֶה פָּטוּר, וְנִשְׁבַּע שֶׁבְּאֹנֶס נֶאֱבַד וְגוֹבֶה חוֹבוֹ כֻּלּוֹ:

שֶׁקֶל. חֲצִי סֶלַע:

לֹא כִי. לֹא כֵן הָיָה:

אֶלָּא סָלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וּשְׁלִשָּׁה דִינָרִים הָיָה שָׁוֶה חַיָּב. שֶׁהֲרֵי הוּא הוֹדֶה בְּמִקְצָת הַטַּעֲנָה, שֶׁהַסֶּלַע שָׁוֶה אַרְבָּעָה דִינָרִין. וְכֵיוָן שֶׁהַלְוָה חַיָּב לְשַׁבֵּעַ כַּמָּה הָיָה שָׁוֶה הַמַּשְׁכוֹן שֶׁלּוֹ, וְהַמַּלְוֶה חַיָּב לְשַׁבֵּעַ עַל הַמַּשְׁכוֹן שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ, וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּשֻׁלָּם דָּמָיו, מְשׁוּם דְּחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא עֵינָיו נָתַן בּוֹ, בֵּית דִּין מַשְׁבִּיעִין אֶת הַמַּלְוֶה תְּחִלָּה שֶׁאֵין הַמַּשְׁכוֹן בִּרְשׁוּתוֹ, וְאַחַר כָּךְ מַשְׁבִּיעִין אֶת הַלּוֶה כַּמָּה הָיָה שָׁוֶה. שֶׁמָּא יִשָּׁבַע הַלּוֶה תְּחִלָּה וְלֹא דִקְדֵּק בַּשּׁוּמָא וְיוֹצִיא הַמַּלְוֶה אֶת הַמַּשְׁכוֹן וְיִפְסְלֶנּוּ לְעֵדוּת וְלִשְׁבוּעָה. וְהָא דְתָנֵינַן בַּסֵּיפָא מִי נִשְׁבָּע, מִי נִשְׁבָּע תְּחִלָּה קָאָמַר:

מִי שֶׁהַפְקִדוֹן אָצְלוֹ. הַמַּלְוֶה שֶׁהָיָה הַמַּשְׁכוֹן אָצְלוֹ נִשְׁבָּע שֶׁאֵין הַמַּשְׁכוֹן בִּרְשׁוּתוֹ:

פרק ז

משנה א

כָּל הַנִּשְׁבָּעִין. נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין. לֹא תִקְּנָה תוֹרָה לַתּוֹבֵעַ לִשְׁבַּע וְלִטֹּל, אֶלָּא לִנְתְבָּע שֶׁיִּשָּׁבַע וְלֹא יְשַׁלֵּם, דִּכְתִיב (שמות כב) וְלָקַח בְּעָלָיו וְלֹא יְשַׁלֵּם, מִי שֶׁעָלָיו לְשַׁלֵּם הוּא נִשְׁבָּע:

וְאֵלּוּ נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין. שֶׁתִּקְּנוּ לָהֶם חֲכָמִים לִשְׁבַּע וְלִטֹּל. וְכֻלְּהוּ מְפֹרָשׁ לְהוּ לְקַמָּן בְּמַתְנִיתִין:

הַשָּׂכִיר. תִּקְּנוּ לוֹ חֲכָמִים לִשְׁבַּע וְלִטֹּל, מִפְּנֵי שֶׁבַּעַל הַבַּיִת טָרוּד בְּפוֹעֲלָיו וְאֵינוֹ נִזְכָּר. וְהֵנֵי מִלֵּי כְּשֶׁתּוֹבְעוֹ בִּזְמַנּוֹ, שָׂכִיר יוֹם זְמַנּוֹ כָּל הַלַּיְלָה שֶׁאַחֲרָיו, וּשְׂכִיר לַיְלָה זְמַנּוֹ כָּל הַיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו. אֲבָל תְּבָעוֹ לְאַחַר זְמַנּוֹ, בַּעַל הַבַּיִת נִשְׁבָּע הֶסֵּת שֶׁפָּרְעוֹ וְנִפְטָר. וְאִם שָׂכְרוֹ שֶׁלֹּא בְעֵדִים, נַמִּי אֵין הַשָּׂכִיר נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל, דְּמִתּוֹךְ שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר לוֹ לֹא שָׂכַרְתִּיךָ מֵעוֹלָם, יָכוֹל לוֹמַר לוֹ נַמִּי שָׂכַרְתִּיךָ וְנָתַתִּי לְךָ שְׂכָרְךָ:

הוּא אוֹמֵר נָתַתִּי. אֲבָל אָמַר לוֹ שְׁנַיִם קָצַצְתָּ לִי וְהוּא אוֹמֵר לֹא קָצַצְתִּי לְךָ אֶלָּא אֶחָד, נִשְׁבָּע בַּעַל הַבַּיִת שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כְּדָבָרָיו וְאֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ אֶלָּא אֶחָד:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה לֹא בְּשָׂכִיר וְלֹא בְּנִגָּזָל וְלֹא בְּנֶחְבָּל:

משנה ב

לְמַשְׁכְּנוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת. וּכְגוֹן שֶׁרָאוּהוּ עֵדִים שֶׁנִּכְנַס לְבֵית חֲבֵרוֹ וְאֵין בְּיָדוֹ כְּלוּם וְיָצָא מִשָּׁם וְכֵלִים תְּחוּבִים לוֹ תַּחַת כְּנָפָיו:

הֲרֵי זֶה נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל. שֶׁהֲרֵי הַדְּבָרִים מוֹכִיחִים, שֶׁהָעֵדִים מְעִידִים שֶׁמִּשְׁכְּנוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת. וְהוּא דְטָעֵין לֵיהּ הַאיךְ בְּמִידֵי דְאָמֵיד בֵּיהּ, אֲבָל אִם טָעֵין לֵיהּ בְּכָסָא דְכַסְפָּא וְכִי הַאי גַּוְנָא בְּמִידֵי דְלָא אָמֵיד בֵּיהּ, לָאו כָּל כְּמִינֵיהּ לִשְׁבַּע וְלִטֹּל, אֶלָּא יִשְׁבַּע הַנִּתְבָּע וְיִפָּטֵר:

משנה ג

הֲרֵי זֶה נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל. וְדַוְקָא שֶׁהַחֲבָלָה בְּמָקוֹם שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁחַבָּל בְּעַצְמוֹ, מִשּׁוּם הָכִי צָרִיךְ שְׁבוּעָה. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַחֲבֹל בְּעַצְמוֹ וְנִכְּר שֶׁאֲחֵרִים עָשׂוּ לוֹ, כְּגוֹן שֶׁעֲלָתָה לוֹ נְשִׁיכָה בְּגַבּוֹ, וְאֵין שָׁם אַחֵר, שֶׁיּוּכַל לוֹמַר שֶׁמָּא אַחֵר עָשָׂה, נוֹטֵל בְּלֹא שְׁבוּעָה:

משנה ד

וַאֲפִלּוּ שְׁבוּעַת שָׁוְא. לֹא מִבַּעְיָא שְׁבוּעַת עֵדוּת וּשְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן דְּאִית בְּהוּ כְּפִירַת מָמוֹן, דַּהֲוֵי רַע לַשָּׁמַיִם וְלַבְּרִיּוֹת, אֶלָּא אֲפִלּוּ שְׁבוּעַת שָׁוְא, דְּאֵינוֹ אֶלָּא רַע לַשָּׁמַיִם, שֶׁכְּנֶגְדּוֹ נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל. וּשְׁבוּעַת בְּטוּי לֹא קָתָנֵי, דִּשְׁבוּעַת בְּטוּי דְּלַהַבָּא כְּגוֹן אֹכַל וְלֹא אֹכַל, אֵיכָא לְמֵימַר כִּי אִשְׁתְּבַע בְּקוּשְׁטָא אִשְׁתְּבַע, שֶׁבְּדַעְתּוֹ הָיָה לְקַיְּמוֹ, וְאַף עַל פִּי שֶׁכְּפָאוֹ יִצְרוֹ וְעָבַר עָלֶיהָ אֵינוֹ חָשׁוּד בְּכָךְ עַל הַשְּׁבוּעָה. אֲבָל בְּטוּי דְּלִשְׁעָבַר, אֲכַלְתִּי וְלֹא אֲכַלְתִּי, דְּמֵי לִשְׁבוּעַת שָׁוְא, שֶׁהֲרֵי הוֹצִיא שְׁבוּעַת שֶׁקֶר מִפִּיו:

הָיָה אָחַד מֵהֶן מְשַׂחֵק בְּקֻבְיָא. תְּנָא פְּסוּלָא דְּאוֹרַיְתָא וְקָתָנֵי פְּסוּלָא דְּרַבָּנָן:

מַפְרִיחֵי יוֹנִים. אִית דְּמְפָרְשֵׁי אִם תַּקְדִּים יוֹנָתְךָ לְיוֹנָתִי אֶתֵּן לְךָ כָּךְ וְכָךְ, וְהַיְנוּ שְׁחוֹק. וְאִית דְּמְפָרְשֵׁי שֶׁמְּגַדֵּל יוֹנָה מְלֻמֶּדֶת לְהָבִיא יוֹנִים לְבֵית בְּעָלֶיהָ, וְיֵשׁ בָּהֶן גֵּזֶל מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם:

וְסוֹחֲרֵי שְׁבִיעִית. עוֹשִׂים סְחוֹרָה מִפֵּרוֹת שְׁבִיעִית, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה לְאָכְלָה וְלֹא לִסְחוֹרָה:

חֲזָרָה שְׁבוּעָה לְמָקוֹמָהּ. אִית דְּמְפָרְשֵׁי בַּגְּמָרָא, חֲזָרָה לְסִינַי, לִשְׁבוּעַת הַר סִינַי שֶׁהִשְׁבִּיעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא תִגְנֹב, וְהוּא יִפָּרַע מִן הַכּוֹפֵר מָמוֹן לַחֲבֵרוֹ, אֲבָל בֵּית דִּין אֵין נִזְקָקִין לֹא לִשְׁבוּעָה וְלֹא לְפֶרָעוֹן. וְאִית דְּמְפָרְשֵׁי חֲזָרָה שְׁבוּעָה לַמְּחֻיָּב לָהּ, עַל זֶה שֶׁהוֹדָה בְּמִקְצָת, וְכֵיוָן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁבַּע שֶׁהֲרֵי חָשׁוּד הוּא, יְשַׁלֵּם:

משנה ה

[**שְׁנֵיהֶן נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין**. מִבַּעַל הַבַּיִת. דְּאָמַר לֵיהּ חֲנָנִי, פּוֹעֲלִים לֹא מְהֵימְנוּ לִי בִּשְׁבוּעָה], אִתְּ הֶאֱמַנְתִּינְהוּ, דְּלֹא אָמַרְתְּ לִי בְּסַהֲדֵי הַב לְהוּ. וְכֵן פּוֹעֲלִים אָמְרֵי לֵיהּ, חֲנָנִי לֹא מְהֵימַן לָן בִּשְׁבוּעָה. וּכְשֶׁשְּׁנֵיהֶם נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִים מִבַּעַל הַבַּיִת, נִשְׁבָּעִים זֶה בִּפְנֵי זֶה, כִּי הֵיכִי דְּלִכְסוּף חֲנָנִי מִפּוֹעֲלִים אוֹ פּוֹעֲלִים מֵחֲנָנִי:

אֵלּוּ וְאֵלּוּ בָּאִין לִידֵי שְׁבוּעַת שָׁוְא. שֶׁהֲרֵי עַל כָּרְחָךְ אֶחָד מֵהֶן נִשְׁבַּע לַשָּׁוְא וְנִמְצָא שֵׁם שָׁמַיִם מִתְחַלֵּל. אֶלָּא אֵלּוּ וְאֵלּוּ נוֹטְלִין בְּלֹא שְׁבוּעָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּבֶן נַנָּס:

משנה ו

וְנָתַן לוֹ. וְהַפֵּרוֹת צְבוּרִין וּמֻנָּחִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְאֵין מַחְזִיק בָּהֶן לֹא חֲנָנִי וְלֹא בַּעַל הַבַּיִת:

וּנְתָתוֹ בְּאֻנְפְּלִי. תִּיק הֶעָשׂוּי לְמָעוֹת:

יִשְׁבַּע בַּעַל הַבַּיִת. שְׁבוּעָה כְּעֵין שֶׁל תּוֹרָה, וְיִטֹּל. דְּכֵיוָן דְּחָנָנִי מוֹדֶה שֶׁמָּכַר, וְהַפֵּרוֹת הֵם חוּץ לַחֲנוּתוֹ, בַּעַל הַבַּיִת נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל:

אָמַר לוֹ נְתָתִים לְךָ. וְהוֹלַכְתָּן לְתוֹךְ בֵּיתֶךָ. וְאִלּוּ הַפֵּרוֹת הַצְּבוּרִין וּמֻנָּחִים שֶׁלִּי הֵם שֶׁנָּתַתִּי כָּאן לְמָכְרָן, וְהַלָּה טוֹעֵן אִלּוּ הֵם הַפֵּרוֹת שֶׁמָּכַרְתָּ לִּי בְּדִינָר. הוֹאִיל וְהַלּוֹקֵחַ מוֹדֶה בַּמִּקָּח וְהַחֲנָנִי כּוֹפֵר שֶׁלֹּא מָכַר אֶת אֵלּוּ, יִשְׁבַּע הַחֲנָנִי שְׁבוּעָה כְּעֵין שֶׁל תּוֹרָה וְיִטֹּל:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר וְכוּ'. רַבִּי יְהוּדָה אַסֵּיפָא פָּלֵיג, וְאָמַר דְּבֵין בְּזוֹ בֵּין בְּזוֹ בַּעַל הַבַּיִת נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל. דְּכֵיוָן שֶׁהַפֵּרוֹת הֵם חוּץ לַחֲנוּת הָוֵי כְּאִלּוּ הַפֵּרוֹת הֵם בְּיַד בַּעַל הַבַּיִת, וְכֹל שֶׁהַפֵּרוֹת בְּיָדוֹ, יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה וְהוּא נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל:

אָמַר לַשַּׁלְחָנִי וְכוּ'. אַשְׁמְעִינַן תַּנָּא פְּלֻגְתָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבָּנָן בֵּין בְּמָעוֹת שֶׁל שַׁלְחָנִי בֵּין בְּפֵרוֹת שֶׁל חֲנָנִי. דְּאִי אַשְׁמְעִינַן פְּלוּגְתַּיְהוּ בְּחֲנָנִי, הָוֵה אָמֵינָא בְּפֵרוֹת אָמְרוּ רַבָּנָן דְּכִי אָמַר לוֹ נְתַתִּים לְךָ וְהוֹלַכְתָּן לְתוֹךְ בֵּיתֶךָ יִשְׁבַּע הַחֲנָנִי וְיִטֹּל, לְפִי שֶׁהַחֲנָנִי עָשׂוּי לִתֵּן פֵּרוֹת קֹדֶם שֶׁיִּקַּח הַדִּינָר, אֲבָל בְּשַׁלְחָנִי שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לִתֵּן הָאֶסְרִין קֹדֶם שֶׁיִּקַּח הַדִּינָר, אֵימָא מוֹדוּ לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה דְּלְעוֹלָם בַּעַל הַבַּיִת נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל. וְאִי אִתְּמַר בְּהָא, בְּהָא קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה דְּלְעוֹלָם בַּעַל הַבַּיִת נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל, מִפְּנֵי שֶׁאֵין הַשַּׁלְחָנִי עָשׂוּי לִתֵּן הָאֶסְרִין עַד שֶׁיִּקַּח הַדִּינָר, אֲבָל בְּחֲנָנִי שֶׁהוּא עָשׂוּי לִתֵּן הַפֵּרוֹת קֹדֶם שֶׁיִּקַּח הַמָּעוֹת אֵימָא מוֹדֵי לֵהּ לְרַבָּנָן, צְרִיכָא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ז

הַפּוֹגֶמֶת כְּתֻבָּתָהּ. שֶׁמּוֹצִיאָה שְׁטַר כְּתֻבָּתָהּ וּמוֹדָה שֶׁנִּתְקַבְּלָה מִקְצָתָהּ:

לֹא תִפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. אִם טוֹעֵן הַבַּעַל נִתְקַבְּלָה כֻּלָּהּ:

עַד אֶחָד אוֹמֵר וְכוּ'. וּמְנֻכָּסִים מְשֻׁעְבָּדִים וּמְנֻכְסֵי יְתוֹמִים כו'. וְנִפְרַעַת שֶׁלֹּא בְפָנָיו. כֻּלְּהוּ אַכְּשֵׁם קַיְמֵי, כְּשֵׁם שֶׁאֵין אֶחָד מֵאֵלּוּ נִפְרָע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה, כָּךְ הַיְתוֹמִים אֵינָם נִפְרָעִים אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. יְתוֹמִים הַנִּפְרָעִים מִן הַיְתוֹמִים לֹא יִפָּרְעוּ אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. וּמַיְרֵי מַתְנִיתִין כְּגוֹן שֶׁאֵלּוּ הַיְתוֹמִים שֶׁבָּאִים לְהִפָּרַע מֵהֶן אוֹמְרִים אֵין אָנוּ יוֹדְעִים אִם פָּרַע אֲבִינוּ זֶה הַחוֹב אִם לָאו, אֲבָל אִם טָעָנוּ אָמַר לָנוּ אֲבִינוּ שֶׁלֹּא לָוָה מָעוֹת הַלָּלוּ וְלֹא נִתְחַיֵּב בְּחוֹב זֶה מֵעוֹלָם, הֲרֵי הַיְתוֹמִים שֶׁמּוֹצִיאִים שְׁטַר חוֹב עַל הַיְתוֹמִים הַלָּלוּ נִפְרָעִים מֵהֶם שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה, שֶׁכָּל הָאוֹמֵר לֹא לָוִיתִי כְּאוֹמֵר לֹא פָרַעְתִּי דָּמַי, וְהֵם אֵינָם יְכוֹלִים לְהַכְחִישׁ הָעֵדִים שֶׁמְּעִידִים שֶׁאֲבִיהֶם לָוָה הַמָּעוֹת הַלָּלוּ. וְלֹא שָׁנוּ דְּבִשְׁבוּעָה מִיהַת שְׁקֹלֵי יְתוֹמִים מִן הַיְתוֹמִים, אֶלָּא שֶׁמֵּת מַלְוֶה בְּחַיֵּי לוֹוֶה, אֲבָל מֵת לוֹוֶה בְּחַיֵּי מַלְוֶה, כְּבָר נִתְחַיֵּב מַלְוֶה שְׁבוּעָה לִבְנֵי לוֹוֶה שֶׁלֹּא נִתְקַבֵּל כְּלוּם, שֶׁהַנִּפְרָע מִן הַיְתוֹמִים אֲפִלּוּ בְּשֶׁטַר צָרִיךְ שְׁבוּעָה, וְאֵין אָדָם מוֹרִישׁ מָמוֹן שֶׁהוּא חַיָּב עָלָיו שְׁבוּעָה לִבְנָיו, לְפִי שֶׁאֵין הַבָּנִים יְכוֹלִים לִשְׁבַּע שְׁבוּעָה שֶׁנִּתְחַיֵּב אֲבִיהֶם.

וְאַף עַל פִּי שֶׁכֵּן הַדִּין, אִם דַּיָּן אֶחָד דָּן שֶׁיִּשָּׁבְעוּ הַיְתוֹמִים שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא פָּקָדָנוּ אַבָּא וְיִפָּרְעוּ מִמָּמוֹן הַיְתוֹמִים הָאֲחֵרִים בִּשְׁבוּעָה זוֹ, מַה שֶּׁעָשׂוּי עָשׂוּי:

שֶׁלֹּא פְקָדָנוּ אַבָּא. בִּשְׁעַת מִיתָה:

וְשֶׁלֹּא אָמַר לָנוּ. קֹדֶם לָכֵן, שֶׁשְּׁטָר זֶה פָּרוּעַ:

הֲרֵי זֶה נִשְׁבָּע. שֶׁלֹּא מָצָא בֵּין שְׁטָרוֹתָיו שֶׁל אָבִיו שֶׁשְּׁטָר זֶה פָּרוּעַ. וְכֵן הֲלָכָה:

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. וַהֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ח

שֶׁלֹּא בְטַעֲנַת. שֶׁלֹּא בְּטַעֲנַת בָּרֵי אֶלָּא בְּטַעֲנַת שֶׁמָּא, שֶׁטּוֹעֲנוֹ שֶׁמָּא עִכַּבְתָּ מִשֶּׁלִּי. וּמִשּׁוּם דְּכָל הָנֵי מִילֵּי הֶתֵּר לְעַצְמָם לְפִי שֶׁטָּרְחוּ בַּנְּכָסִים, מִשּׁוּם הָכִי רָמוּ רַבָּנָן שְׁבוּעָה עֲלֵיהוּ:

וְאַפּוֹטְרוֹפִּים. שֶׁנִּתְעַסְּקוּ בְּמָמוֹן אָדָם לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא וְלִשָּׂא וְלִתֵּן. אֲבָל בְּאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יְתוֹמִים, אִם מְנָּהוּ בֵּית דִּין יִשָּׁבַע, וְאִם אֲבִי יְתוֹמִים מְנָּהוּ לֹא יִשָּׁבַע:

וְהָאִשָּׁה הַנּוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת בְּתוֹךְ הַבַּיִת. שֶׁהוֹשִׁיבָהּ בַּעְלָהּ חֲנָוָנִית אוֹ אַפּוֹטְרוֹפָּא עַל נְכָסָיו:

וּבֶן הַבַּיִת. אֶחָד מִן הָאַחִין שֶׁנִּתְעַסֵּק בַּנְּכָסִים מִשֶּׁמֵּת אֲבִיהֶן:

חָלְקוּ. וְלֹא הִשְׁבִּיעוּהוּ בִּשְׁעַת הַחֲלוּקָה:

נִתְגַּלְגְּלָה לוֹ שְׁבוּעָה. אֶצְלָם אַחֲרֵי כֵן, מְגַלְגְּלִין גַּם אֶת זוֹ עָלָיו. וּכְדֶרֶךְ שֶׁמְּגַלְגְּלִין בִּשְׁבוּעַת הַתּוֹרָה וּבִשְׁבוּעָה שֶׁהִיא כְּעֵין שֶׁל תּוֹרָה, כָּךְ מְגַלְגְּלִין בִּשְׁבוּעַת הֶסֵּת:

וְהַשְּׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת אֶת הַשְּׁבוּעָה. לְאוּ אַהֲנָךְ שְׁבוּעוֹת דְּשַׁתְּפִין קָאֵי, דְּהָא אֵין שְׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת שֻׁתָּפוּת וְלֹא שְׁבוּעָתָהּ. אֶלָּא מִלְוָה וּשְׁבוּעָתָהּ הִיא מְשַׁמֶּטֶת:

פרק ח

משנה א

אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים הֵם. וְדִינֵיהֶן שְׁלֹשָׁה:

נוֹשֵׂא שָׂכָר. שׁוֹמֵר בְּשָׂכָר:

נִשְׁבָּע עַל הַכֹּל. שֶׁלֹּא פָּשַׁע:

מְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּל. כָּל הָנָךְ דִּתְנִינַן בְּמַתְנִיתִין, שְׁבוּיָה וּשְׁבוּרָה וּמֵתָה וּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה. אֲבָל מֵתָה מֵחֲמַת מְלָאכָה, אֵינוֹ מְשַׁלֵּם, דְּלָאו לְאוֹקְמַהּ בְּכֹלְתָא שְׁאָלָהּ. וְהַמִּשְׁנָה הַזֹּאת מְפֹרֶשֶׁת בְּהַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים:

משנה ב

וְאָמַר אָמַן פָּטוּר. שֶׁאִלּוּ הוֹדָה לֹא הָיָה מְשַׁלֵּם כְּלוּם, נִמְצָא שֶׁאֵין כָּאן כְּפִירַת מָמוֹן. וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁבַּע לַשֶּׁקֶר, לֹא חִיְּבָה תוֹרָה קָרְבַּן שְׁבוּעָה אֶלָּא הֵיכָא שֶׁכְּפָרוֹ מָמוֹן. וְכֵן הַדַּיָּן אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעַ אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁאִם הוֹדָה הָיָה חַיָּב לְשַׁלֵּם מָמוֹן:

משנה ג

הֵיכָן שׁוֹרֵי אָמַר לוֹ אָבָד. אָמַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם הֵיכָן שׁוֹרִי, אָמַר לֵיהּ אָבַד:

מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי וְאָמַר אָמֵן וְהָעֵדִים מְעִידִים אוֹתוֹ שֶׁאָכָלוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן. וְלֹא כֶּפֶל. וְאִם הוֹדָה לוֹ מֵעַצְמוֹ עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדִים, מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם, כְּדִין שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן דְּאֵינָהּ בָּאָה עַד שֶׁמּוֹדֶה וְשָׁב מֵרִשְׁעָתוֹ וּבָא לְהִתְכַּפֵּר:

אָמַר לוֹ נִגְנַב מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי וְכוּ'. דְּשׁוֹמֵר חִנָּם הַפּוֹטֵר עַצְמוֹ בְּטַעֲנַת גַּנָּב וְנִשְׁבַּע וּבָאוּ עֵדִים, מְשַׁלֵּם כֶּפֶל, דִּכְתִיב (שמות כב) אִם לֹא יִמָּצֵא הַגַּנָּב, אִם לֹא יִמָּצֵא כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֶלָּא שֶׁהוּא עַצְמוֹ גְּנָבוֹ, יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם. אֲבָל אִם בָּא לִפְטוֹר עַצְמוֹ בְּטַעֲנַת אָבַד, אֵינוֹ מְשַׁלֵּם כֶּפֶל:

הוֹדָה מֵעַצְמוֹ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. אֲבָל כֶּפֶל לֹא, דְּמוֹדֶה בְּקִנָּס פָּטוּר:

משנה ד

אָמַר לְאֶחָד מִן הַשּׁוּק וְכוּ'. הָכָא לֹא גָּרְסִינַן מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי, דְּהָא בְּלֹא שְׁבוּעָה מְחַיַּב כֶּפֶל. שֶׁזֶּה גַּנָּב מַמָּשׁ הוּא, וּבְגַנָּב כְּתִיב יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם, וְאֵין צָרִיךְ שְׁבוּעָה:

עֵדִים שֶׁמְּמַשְׁמְשִׁין וּבָאִין. רְבוֹתָא אַשְׁמְעִינַן, דְּאַף עַל גַּב דְּמֻחֲמַת בַּעֲתוּתָא דְּעֵדִים מוֹדֶה, אֲפִלּוּ הָכִי מַהֲנֵיָא הוֹדָאָה וְנִפְטַר מִן הַכֶּפֶל. וְכֵיוָן דְּאֵין כֶּפֶל, פָּטוּר אַף מִן הַטְּבִיחָה שֶׁכָּפַר בָּהּ וּבָאוּ עֵדִים שֶׁגָּנַב וְטָבַח וּמָכַר, דְּכָל הֵיכָא דְּלֵיכָא כֶּפֶל לֵיכָא חִיּוּב טְבִיחָה, דְּתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה אָמַר רַחֲמָנָא, וְלֹא תַּשְׁלוּמֵי שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעָה, וְכֵיוָן דְּכֶפֶל לֵיכָא, בְּצִיר לֵיהּ חַד:

משנה ה

אָמַר לַשּׁוֹאֵל וְכוּ' פָּטוּר. שֶׁהֲרֵי אַף כְּשֶׁנִּשְׁבַּע לַשֶּׁקֶר חִיֵּב אֶת עַצְמוֹ בְּתַשְׁלוּמִין וְאֵין בִּשְׁבוּעָה זוֹ כְּפִירַת מָמוֹן:

משנה ו

חַיָּב. שֶׁהֲרֵי כְּפַר מָמוֹן, שֶׁאִלּוּ הוֹדָה הָיָה מִתְחַיֵּב:

מֵת וְהוּא נִשְׁבַּר וְכוּ' פָּטוּר. שֶׁאִם הוֹדָה לֹא הָיָה מְשַׁלֵּם. וְכֵן נִגְנַב וְהוּא שֶׁאָבַד, אוֹ אָבַד וְהוּא שֶׁנִּגְנַב, פָּטוּר, שֶׁהֲרֵי שִׁנָּה מֵחוֹבָה לְחוֹבָה וְלֹא כְּפַר מָמוֹן בִּשְׁבוּעָה זוֹ:

אָמַר לוֹ אָבַד אוֹ נִגְנַב וְהוּא שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבָּה וְכוּ' פָּטוּר. שֶׁהֲרֵי שִׁנָּה מִפְּטוֹר לְחוֹבָה וְהִפְסִיד בִּשְׁבוּעָתוֹ: